

DANUBIUS PANNONICO- MYSLICUS,

Observationibus

GEOGRAPHICIS, ASTRONOMICIS,
HYDROGRAPHICIS, HISTORICIS,
PHYSICIS

PERLUSTRATUS

Et in sex Tomos digestus

AB ALOYSIO FERD. COM. MARSILI

Socio Regiarum Societatum Parisiensis, Londinensis, Monspeliensis.

TOMUS QUARTUS.

Поклон
ЮЖЕ ВУЈИЋА из Сенте
УНИВЕРЗИТЕТА Београд
У Београду

HAGÆ COMITUM, Apud P. Gosse, R. CHR. ALBERTS, P. DE HONDT.
AMSTELODAMI, Apud HERM. UYTWERF & FRANÇ. CHANGUION.

M. D. C. C. X X V I.

PRÆFATIO

A D

TOMUM IV.

IN Ictyographiâ nostrâ Danubiali non ii duntaxat pisces explanantur, qui in aquis Danubialibus pronascuntur, aut earum dulcedine allekti ex Mari, vel aliundè sponte suâ in eas adveniunt; sed & omnes alii, qui ex aliis fluminibus, aut lacubus studio mercatorum piscariorum transportati in Danubio vivere, aut adolescere, vel conservari solent. Quia verò iidem diversis in locis circumvagantur, diversitas locorum diversitatem tractatuum suggessit. Indè purè Fluviatiles; Marini Fluviatiles: purè Palustres: Palustres Fluviatiles: Saxatiles: singuli peculiari tractatu declarantur; & quia hi, rursum cute lævi, vel Squamosâ, vel asperâ, aut pinnis non aculeatis sunt præditi, juxta diversitatem horum attributorum tractatus in sectiones diversas subdividuntur. Ut autem circâ hæc brevitati, & claritati consuleremus, tabulam unam universæ historiæ, & quoque unicuique tractatui suam præposuimus, quarum prima divisionem universalem totius operis, reliquæ verò singulorum tractatuum propriam uno quasi intuitu conspiciendam exhibent. Cuivis descriptioni etiam piscis ad vivum, & naturale depicti effigies adjungitur, & si quandoque pictor ob malè sibi ante oculos locatum piscem, dum illum depingeret, in exprimendâ iconè à naturali aberravit (quod tamen nonnisi in duobus, vel tribus contigit); in descriptione error, qualis sit, detegitur, & corrigitur: iconibus etiam superiùs nomina Latina, inferiùs Germanica, Rascianica, & Ungarica (prout ea indagare licuit) nonnullis omnia, quibusdam eorum aliqua adjiciuntur. Authores pro singulis, qui etiam de illis egerunt, citantur, & ex illis nomina, synonyma allegantur; si verò quosdam apud eos reperire non licuit, ipsis nomina à nobis imponuntur, & impositionis ratio assignatur. Insuper dubia in Authorum Scriptis occurrentia resolvuntur. Ut autem in hoc explendo minùs à veritatis viâ deflecterem, circâ quemvis piscem diligenti studio (quantùm tamen pro hoc bellicæ curæ mihi indulgere:) universâ ità recensere conatus sum, prout illa

P R Æ F A T I O.

mihi autopfia, & sensus præsentarunt, atque sollicita indago ex diversis peritis piscatoribus inter se in unum consentientibus declaravit, ac confirmavit. Et quia Husones inter reliquos Danubiales pisces principatum obtinere videntur, eorundem exta Anatomicâ Sectione nobis perlustrare placuit, quorum ad commodum tuum, Lector benevole, ad vivum expressas icones cum suis explicationibus in Tomo sexto, quæ hujusce operis supplementa complectetur, exhibere minimè gravabimur.

D E
P I S C I B U S
I N
A Q U I S D A N U B I I
V I V E N T I B U S.

T R A C T A T U S I.
F L U V I A T I L E S

S V N T

*Intùs spinosi ,
& omnes sanguinei
sed
cute*

*Intùs subossei ,
omnes exangues , &
exterius crustacei.*

*lævi squamosa
omnes sed pinnis
pinnis non aculeatis*

aculeatis non aculeatis.

S E C T I O I.

F L U V I A T I L E S

Intus spinosi , & sanguinei cute lævi.

C A P U T I.

D E

L A M P E T R A

F L U V I A T I L I.

Ampetra Fluviatilis Gesneri , & Rondeletii apud Aldrovandum * Germanis nostris *Neunaug* Neunaug (quasi eneophthalmus) dicta , corporis figura est oblonga , vermicularis , & teres ; Longitudo maxima unius sphithamæ ; Craffities crassioris calami anserini scriptorii . Cutis lævis , lubrica , fusca circa dorsum , circa ventrem infimum albicans.

Caput ferè figuræ conicæ , minùs crassum altitudine , quàm latitudine superne exili tracheola perforatum ; Oculi exigui Branchiis caret , harum vice utrinque lateraliter propè caput quandam seriem septem foraminulis cutem penetrantibus constantem obtinet , licet figura ejusdem in Aldrovando † novem demonstret , verùm mihi plures quàm septem observare non contigit . Os anteriùs situm in pronâ parte , profundè , & rotundè excavatum , & ut ait Aldrov. non in longum , neque in latum scissum , formatum ut in hirudinibus , quæ sanguifugæ dicuntur : margo oris (seu labra) circularis , fibrosa circum se coarctans , & constringens osculum operit : Denticelli minutissimi , & difficillimè conspicui.

Venter teres est.

Cau-

* Libri 5. de Pisc. Cap. 9.

† Locò citato.

Cauda ventre prolixior à meatu excretorio lateraliter premitur, & adhuc tenuior versùs extremitatem evadit.

Pinnula unica, colorem dorfi servans fibrosa, mollis, flaccida, figuræ sinuosæ, hæc à medio dorfi usque ad extremitatem caudæ producitur, circa quam reflectitur, & usque ad meatum excretorium reducitur, sed infernâ parte perangusta est, & difficulter conspicua.

Circumvagatur gloacas in Danubium excurrentes.

Vescitur coeno, & pecorum excrementis, ad quæ abundè confluunt.

Caro mediocriter mollis, lenta, & viscosa.

Pinguedo carni immiscetur.

Tempus certum suæ parturitionis mihi hætenus non indagabile: dum parit, in stigmatibus (quæ in vadosis locis pecora fundo sub aquâ imprimunt) se in gyrum contorquendo ova deponit.

C A P U T I I.

D E

C O B I T I D E

A C U L E A T A.

CObitis aculeata Aldrovandi * Cobites Oxyrynchos Gesneri. Germanis *Steinbeisser* Steinbeisser, vel *Steinbeis* Steinbeis pisciculus parvus est, oblongiusculus, lateraliter pressus, tenuis; unius digiti cum dimidio, longitudinem maximus non excedens. Cute tegitur lævi, quæ tribus circiter ordinibus nigrarum macularum per longum lineatur, his etiam minima punctula nigra intersperguntur: venter obscure albet.

Caput longiusculum, tenue; cranium quasi tectiforme, & compressum, pellucidum; Rostrum superius curtim ad os ferè, ut in avibus, incurvatum, ultra inferius nonnihil prominens. Oculi exigui, post hos duo minimi hamuli pellucidi, & retis adunci utrinque unus in operculis branchiarum, ut asserit Aldrov. † enascuntur; his lapidibus, lignis, & tangentis manui se affigit.

Tom. IV.

B

Ven-

* Lib. 5. Cap. 3a.

† Lib. & Cap. cit.

Venter caudæ secundum omnes mensuras ferè æqualis , & uti dictum , prefus , & tenuis .

Pinnulæ numero septem , omnes pellucidæ , unum par , quibus natat propè branchias , alterum ad medium ventris habet , unam insuper ad meatum excretorium , quæ in dorso , brevis est , nigris punctulis inspersa , adverso situ pinnis ventris correspondet ; septima caudæ lata eodem modo variatur . (Pictor illam in figurâ bifurcatam ostendit , verum casualiter dilacerata fuit) nam persubtilis est .

Degit in recentibus aquis : fundum lapidosum petit .

Vescitur cœno .

Caro dura , & tenax est .

Pinguedo nulla , forsitan parvitatæ causâ , observabilis .

Ovula exilissima , obscurè albicantia : illis non multum abundat .

Parit mente Junio inter lapillos , in forti , & vadoso fluento .

C A P U T I I I .

D E

A N G U I L L A .

Anguillam ab anguis similitudine nomen trahere omnes Authores consentiunt : Græcè *εγγελος* , διὰ τὸ ἐχέσθαι ἐν ἰλνι , quòd in limo capiatur . Germanicè *Aal* / *Aal* , vel *Aln* *Aln* dicta : corpore est oblongo , tereti , versùs caudam lateraliter compresso adeò flexili , ut se in gyrum contorqueat ; illa instar anguis extra aquam per gramina serpat , secundum utriusque lateris medium lineam decurrentem recipit .

Nonnunquam ad quatuor librarum pondus , Longitudinem duorum brachiorum , & Crassitiem brachii viri Athletici adolefcit . Cute investitur lubricâ , lævi , humore viscoso oblitâ , facilè detrahibili , hæc circa dorsum cæruleo-fusca , lateraliter in cæruleum vergit , in alvo albicat .

Caput oblongum à principio lato , & crasso in acuminatum gracilefcit , fermè conicæ figuræ opercula branchiarum aliquantum protuberant . Maxilla superior inferiore nonnihil productior . Os mediocre , denticuli asperi , exiles . Oculi parvi , Iride alba circumdati . Nares juxta oculos rotundæ .

Pinnae tres obtinet, duas ad branchias fortitur, & unam mollem ac flaccidam, quæ ab ano ad extremum caudæ (quod ambit), & ab illo rursus ad medium dorfi continuatur, omnes fulcæ sunt.

Aquis altis cœnoscitur, & quietis gaudet; fundum semper petit.

Willughbejus * Anguillam in Danubio impositam emori affirmat, inquiens. *In Danubio Anguilla non est, neque in aliis hoc flumen influentibus, impositam emori ajunt*: Verum contrarium testabitur Vienna, Lincium, Cremsum, aliæque urbes Danubio adjacentes. Quamvis enim, quantum hucusque indagare licuit, in Danubio non oriantur, attamen ex aliis fluminibus in eundem injectæ non emoriuntur, imo inter alios etiam, qui in Danubio nascuntur longissimo tempore piscariis claustris inclusæ conservari possunt; atque dum incautè pertrectantibus evadunt, ut perlæpe accidit, nam vix satis cautè ob lubricitatem tractari possunt) & in liberum flumen insiliunt ad supra memoratam magnitudinem adolefcunt.

Vescuntur pisciculis, herbis, cœno: claustris conservatæ jecinoribus bovinis cibantur.

Caro albida, copiosè pinguis, viscosa, lenta, suavis saporis, inter delicatiores apponitur.

Quomodo generentur ex propriâ observatione nihil adferre licet, cum ut nunc dictum in Danubio non oriantur, sed ex aliis tantum fluminibus delatæ ibi adolefcant.

* Lib. 4 Cap. 4.

Cobitis aculeata.
Stainbais. Stainbais.

Lampetra fluviatilis.
Neinaugel. Neinaugel.

Anguilla.

Ahn. Aln.

CAPUT IV.

DE

SILURO

VEL

GLANIDE.

Quem Rondeletius, & Gefnerus Silurum, hunc Aldrov. * Secundum Grecum Aristotelis *γλάνη* Glanidem denominat, Germani eum *Schaiden* Schaiden, Rasciani *Comb Somb*, Ungari *Ifardscha* appellant (*Tab. II.*). In ingentem corporis molem excrescit, adeò, ut interdum ad ducentas libras (libra sexdecim unciarum est) longitudinem unius, & mediæ orgiæ, & amplitudinem ventris duorum corpulentorum virorum accedat. Oblongus, capitosus, & ventricosus est. Cute lævi, lubricâ, & glabrâ investitur, in quibusdam obscurius fusca est; in aliis ex fusco in luteum vergit; in multis ex fusco in virentem, in omnibus autem areolis, & lituris suo altero colore albidioribus variatur, & infimo ventre albicat.

Caput ei inter omnes pisces Danubiales maximum; cranium latum, amplum, ferè planum in exortu suo angustius, & crassius, versùs os latius & tenuius; reliqua corporis moles est contractior: in capitis anteriore parte, haud extensa, sed retusa omni rostro carente; os tanquam in promptu positum, maximum, & patulum; inferior maxilla ultra superiorem aliquantulum prominet, utraque parvulorum, fortium, & acutissimorum denticulorum ordinibus multis armatur. Rictus oris in ambitu suo tertiam partem longitudinis æquat. Oculi parvi altiore loco siti: supra oris angulum exoriuntur ex cranio duo longi Processus, subtiles, styloformes, qui asperi, & rigidi in exorta magis, magisque desinendo cartilaginefcunt, gracilefcunt, & flexiles evadunt, hi cute communi obducuntur, illos antè exporrigit, & retio reflectit: quatuor alii parvi, albi, carnosì, flaccidi inferius ex mento, seu gulâ dependent.

Venter brevis, amplus lateraliter, & infernè protuberans. Dorsum latius circa caput versùs caudam angustatur.

Tom. IV.

D

Can-

* Lib. 5. cap. 5.

Cauda prolixa superna superficie æquali, & rectâ lineâ à dorso procedit, infernè ab infimo ventre latior versùs extremitatem acclivis in angustum definit.

Sex potitur pinnis ejusdem coloris cum reliquo corpore: duæ ad branchias, duæ circa finem infimi ventris situantur, hæque figurantur ut in Cyprino. Naso, Capitonibus una parva ex principio dorfi provenit, sexta angusta, mollis, flaccida toti acclivitati, & extremo caudæ continua. Utrùm tota hæc caudæ continua sit dubitat Aldrov. in ejus descriptione; ego illam in omnibus omnino, quos perfectò plurimos, & tanquam valde vulgares accuratè observare potui, semper eadem continuam reperi.

Amat quietiora, & profunda fluentia, fundum argillosum, & limosum.

Vorax est, in pisces reliquos degrassatur.

Caro alba, mollis, succosa, sinè spinis effet, si in dorso unica per totam corporis longitudinem continua non adesset.

Multum pinguedinis tum carni intermiscetur, tum intestinis adnascitur. Cauda pinguißima est, ferè uti Anguilla sapit, ea tamen minus viscosa est, undè præstantissima pars præ reliquis, præsertim assa habetur. Rhatianis Græci ritùs in usu est hunc Piscem aëri exponere, atque ita exsiccare, & pinguioribus partibus uti ad instar fardi, ut quid sapiant legumina, & caules; in Tibisco autem ad nauseam usque sunt pingues.

Ova luteo-albicantia, pauca, mollia, parva. Ventriculus uti ferè in quadrupedibus solidæ, fortis, & venis refertæ structuræ.

Parit mense Junio propè argillosas, & limosas ripas.

Silurus.
Schädn. Schaiden.

Comb. Somb.

SECTIONO II.

FLUVIATILES

Intus spinosi, & sanguinei cute squamosa.

CAPUT I.

DE

N A S O.

NAsus Aldrov. * dicitur Gesnero notante eodem à Græco *Σίμω* Simus, quia labrum, seu rostrum superius finum obtusumque habet. Aliis Naso; Germanis Nase Nase, vel *Esling* Essling, juvenis verò mediæ circiter libræ *Weisfisch* (id est Alburnus) appellatur (*Tab. III. Fig. 1.*); Cyprino in eodem pondere proportionato oblongior, atque tenuior: vix tamen gravior fit pondere duarum librarum, & mediæ. Dorsum subteres; latera plana, & pressa; squamæ subtiles, in dorso, ex livido cinereæ, versùs ventrem splendidæ, & in album vergentes. Rostrum superius inferiore longius, antè crassum obtusum infra reflexum. Os deorsum vergit, dentibus caret, labris obscurè albescentibus cingitur.

Pinnæ coloris cinericii in senioribus, in junioribus rubentes, septem numerantur: duæ ad branchias, geminæ ad medium imi ventris situantur quinta elatior ex mediâ longitudine dorsi pronascitur, sexta est ad meatum excretorium, & septima caudæ bifurcata.

Innatat semper fluvialibus aquis, quietioribus tamen, præterquam tempore parturitionis, ubi contra velox fluentum nititur.

Tom. IV.

E

Ali-

* Lib. 5. de pisc. cap. 26.

Alitur fordibus, muco, cæno, ut rectè ex Gefn., & Bellonio notat Willughbejus. *

Caro alba, laxa, parùm sapida spinulis referta: vilis pretii piscis est. Undè inter *Schneider-fisch*, id est, pisces fartorum collocatur: nominantur autem taliter hìc locorum pisces viliores, eò quod à fartoribus, & futoribus, aliisque levioris conditionis hominibus pro suis laboratoribus emi consueverunt.

Pinguedo plurima in intestinis observatur.

Ova lutea nigerrimâ membranâ uti & totius ventris interna capacitas, obducuntur.

Parturit Aprili: ova in forti glareoso, & vadoso fluento inter lapillos deponit.

Masculus tempore generationis multis nigris maculis per totum corpus, imo, & pinnis notatur, paucis quoque albicantibus punctis paululùm supra cutem eminentibus. Maculæ, & excrescentiæ hujusmodi à piscatoribus flores dicuntur.

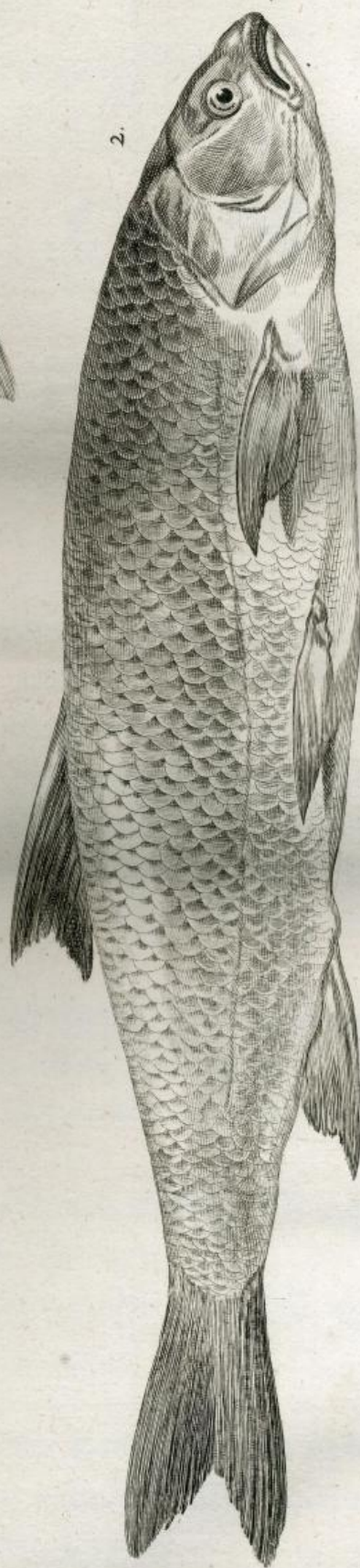
Fæmina (*Tab. III. Fig. 2.*) masculo albidior est, neque subit mutationes tempore parturitionis.

* Lib. 4. cap. 9.

Nasus Mas.
Offling.

2.

Nasus Foemina.
Offling.

C A P U T I I.

D E

C A P I T O N E

A U S O N I I.

CApito Aufonii, five Squalus veterum: Capito five Cephalus Gefn. Rondeletii apud Aldrov. * Germanis Bavaris, ut asserit *Alt* (*Tab IV. Fig. 1.*) Alt nuncupatur. Verum enim verò ex descriptionibus Authorum ab eodem Aldrovando allatis inter se summè discrepantibus, vix quidquam certi concludere licet, utrum piscis hic sit *Alt* Bavarorum? Salvianus enim caput parvum habere ait; Rondeletius magnum, crassum: rursus uterque dentes habere negat. Gefn. verò dentes ejus latere in faucibus asserit, in maxillâ ferè semicirculari supernè leviter aduncos quapropter Alt Bavaris, & in diminutivo Austriacis *Altel*, Altel dicti neglectis Authorum assertis, prout ipsemet observavi, descriptionem tradam, secundum quam lector benevolus judicare poterit.

Est igitur Alt, vel Altel figura corporis cum Cyprino correspondens, maximus cubitalis circiter, & quinque libris erit. Squamæ paulò minores, ac in Cyprino, in dorso ex Cæruleo-Nigricantes, in quibusdam lutescentes, & limosi coloris, in lateribus argenteæ.

Caput totum, ut in Cyprino configuratum, attamen crassius. Os edentulum.

Dorsum latius, & teretius, minus repandum. Latera planiora, per quorum medium secundum longitudinem linea ducta partem inferiorem, & superiorem interfecat.

Cauda figuræ magis cylindricæ est.

Pinnae in junioribus furvo-luteæ, in senioribus furviores; numero septem; eodem modo situatæ, & figuratæ, ut in aliis hujus generis, scilicet Naso, Orfo: pinna dorfi dimidio paucioribus radiis constat, quam Cyprini.

Tom. IV.

F

In-

* Lib. 5. de pisc. cap. 17.

Innatat fluentis.

Vescitur muco, cœno: item subtiliori arenâ.

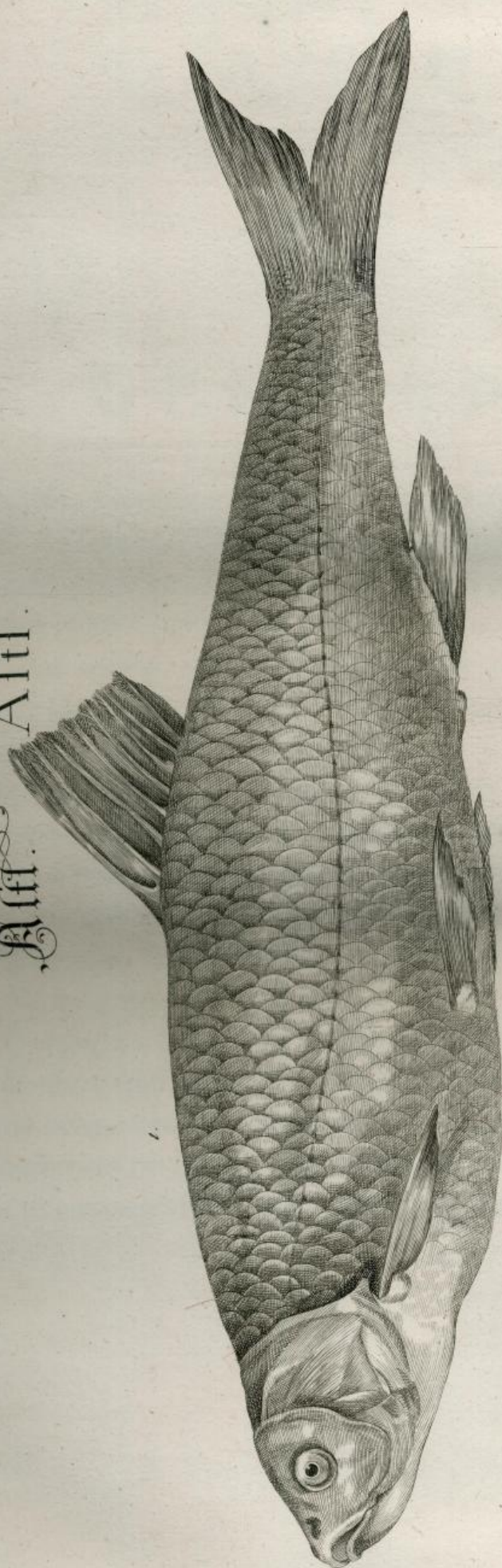
Caro alba, recens, gratè duriuscula.

Plurimum pinguedinis intestinis adnascitur.

Ova parvula, pauciora, quàm in Cyprino.

Parturit Mense Maio : ova sua inter filices in velociora, & vadosa fluentia deponit; post partum in segniores aquas se recipit.

Capito.
Haf. Altl.

Capito Fluvialis, five Squalus minor.

Haf. Hesel.

2.

C A P U T I I I.

D E

O R F O

G E R M A N O R V M.

ORfus Germanorum , & Capito Fluviatilis subruber Gefn. apud Aldrovand :
 * Germanis *Nerfling* Nerfling , item *Frauenfisch* Frauenfisch (*Tab V.*)
 Ungaris Jakefeke , Rascianis Jaff nuncupatus. Corporis conformationem ferè
 eandem cum Cyprino habet , illo tamen gracilior , & longior est , squamis me-
 diocribus tegitur. Dorsum ex fusco-flavum , & viride est , latera flavent , imus
 venter albicat.

Pinnae configuratae , & situatae , ut in Cyprino , excepto quod dorsi tot radiis
 non constet , quot in illo pinna dorsi , & ad branchias sitae ex furvo quodammo-
 dò purpurascunt , reliquae magis ex flavo rutilescunt.

Amat fluentia , & recentiores aquas.

Alitur Muco , Herbis ; Aldrov. eum muscis vesci asserit.

Caro alba , friabilis , sicca , grati saporis.

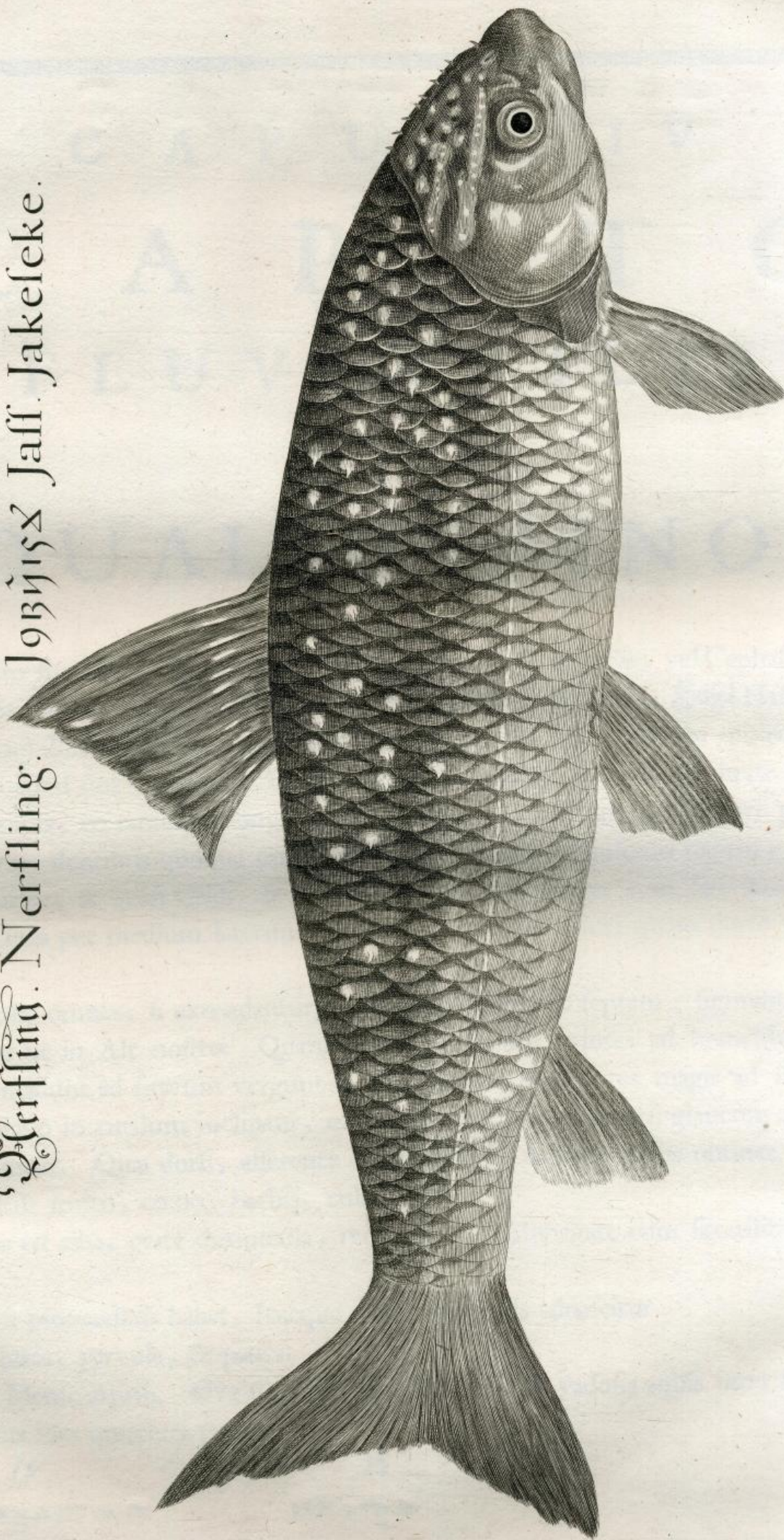
Minus pinguescit Cyprino.

Ova parva , flavicantia , & pauca.

Generat Aprili , & Maio , his mensibus masculus prominentias duras albas , in-
 ternè cavas , figuratas , uti sunt aculei in rosarum vepretibus ex cute , & squamis
 excrescentes nanciscitur , sed quae in capite minores , minus aculeatae , & corona-
 tim dispositae perfecto coitu omnes deperduntur.

* Lib. 5. de pisc.

Orfus Germanorum.
 Nerfling. Nerfling. 1935158 Jaff. Jakefeke.

CAPUT IV.

CAPITO

FLUVIATILIS

SIVE

SQUALUS MINOR.

Capito fluviatilis, fivè Squalus minor Aldrov. * Mugilis, vel Cephali fluviatilis species minor Gesn. apud Willughbejum † Germanis *Häsel* Häfel (*Tab. IV. Fig. 2.*) Pilciculus est oblongus, subteres, gracilis: longitudinem spithamæ vix unquam apud nos excedens. Figura corporis Capitoni, præcedenti capite descritto per similes, eo tamen oblongior, & gracilior est: si utrumque in pari pondere consideres: dentibus quoque caret, uti ille. Squamis majusculis tegitur, quæ in dorso furvæ, & quasi viridi, & cæruleo colore colludentes, in lateribus argenteæ. Linea per medium laterum exporrecta inferiori ventri quàm dorso propinquior.

Pinnulæ omnes, si extendantur, pellucunt, numero septem; figurantur, & situantur ut in Alt nostro. Quatuor natat, harum priores ad branchias sitæ, dum concidunt ad furvum vergunt, reliquæ duæ posteriores magis ad flavum, vel ex flavo in rutilum inclinant, caudæ forcipata, uti & dorfi glaucum colorem nanciscuntur. Quæ dorfi, asserente Willughbejo, novem radios obtinet.

Vescitur muco, cæno, herbis, culicibus.

Carne est alba, gratè duriuscula, recenti, ejus salubritate cum saxatilibus contendit.

Parùm pinguedinis habet, hæcque solum intestinis adnascitur.

Ova lutea, parvula, & pauca.

Parit Mense Aprili. Ova sua ejicit in velocibus, & vadosis aquis inter lapides; his ejectis loca quietiora petit.

Tom. IV.

H

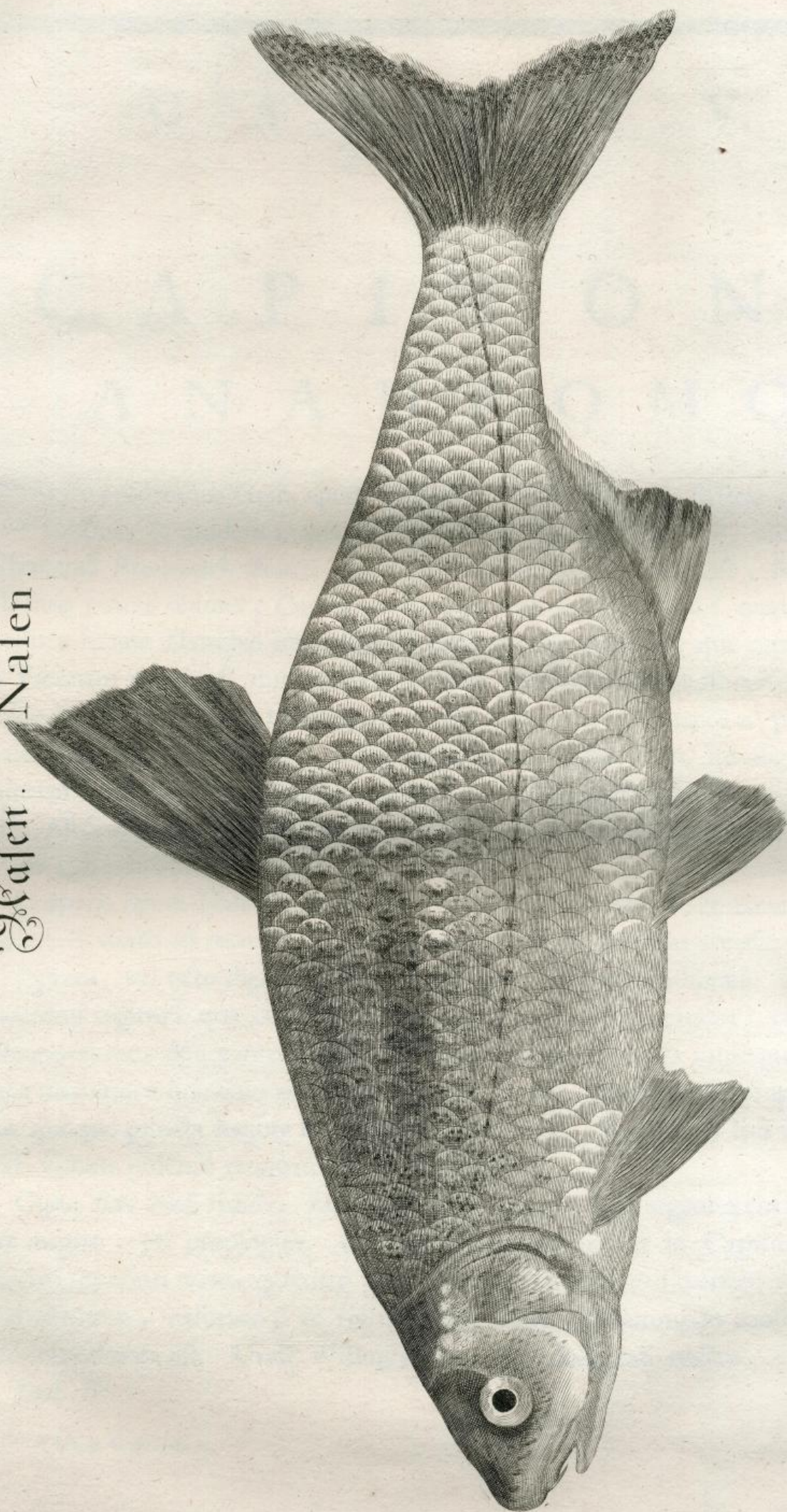
CA-

* Lib. 5. de pisc. cap. 18.

† Lib. 4. cap. 19.

Capito Anadromus.

Nasen.

CAPUT V.

DE

CAPITONE

ANADROMO.

Capito anadromus Gefn. apud Aldrov. * nonnullis Austriacis nostris piscatoribus, & quidem magis propriè *Nasen* Nasen (*Tab. VI.*), aliis impropriè *Rheinanc* Rheinanc dicitur, nam Rheinanc piscis lacustris est, & parte dorsali duas pinnas obtinet, Capito anadromus verò solùm unam: neque ille ultra mediam horam Danubio impositus supervivit, uti testantur, qui cum eo infumato Viennam navigant, dum per sæpè diversis anni temporibus illum vivum in Danubio illinc transportare tentaverant: undè si nomine Rheinancen piscem Danubialem indigitari perceperis, id de Capitone anadromo Gefn. intelliges. Cognominatur anadromus Gefnero eò, quia illum ex Oceano in Albim ascendere observat, Albis accolæ, ut idem Gefnerus asserit ob eandem rationem eum *Deer Nase* Meer Nase dicunt.

Corporis figura Naso persimilis est, ut rectè notat Aldrov. eo tamen paululùm latior, & dorso est repandiore. Longitudine vix ad cubitum accedit. Latitudine ad septem, vel octo digitos, pondere ad unam, & mediam libram. Squamis mediocribus tegitur, quæ circa dorsum ex fusco in lividum vergunt: circa ventrem albiores aureo, & argenteo colore colludunt fuscis punctulis insperguntur. Linea quæ utrinque à branchiis ad caudam tendit, ventri, quàm dorso propinguior, in hac quoque puncta majora fusci coloris digeruntur. Squamulis suis in aquâ limpida nutans pulchrè tanquam stellulis corruscat.

Caput ferè Nasi simile. Oculi pulchri, magni, Iride argenteâ circumdati. Nares magnæ, ori propinguae. Os edentulum antè ut in Cyprino situatum; Rostro superiori carnea quædam parva, prominens moles supersternitur; quæ illud obtusum, nasutum, & rostro canino acuto quodammodo conforme reddit, sed imperforata est. Undè Willughbejus ansam dubitandi nactus, utrùm reverâ

Tom. IV.

I

à Na-

* Lib. 4. de pisc. cap. 2.

à Nafō Alberti differat, aut præter hunc alius nafutus, vel anadromus exiftat? inquiens, *Ego fanè ægrè à me impetro, ut credam dari ullum hujus generis pifcem anadromum.*

Pinnæ feptem figura, & fitu cum illis Nafi conveniunt; ex rutilo, & cæruleo fulvæ funt, magis rutilæ illæ, quæ in parte fupinâ.

Fluvii amat aquas.

Obfervatur apud nos vefci mucō, & cœno. Willughbejus lib., & cap. fupra citato afferit eum alimentari omne genus pifciculis, præfertim, qui nullis fpinis, & aculeis rigeant, item mufcis, atque aliis infectis.

Caro alba, delicata, gratè duriufcula: grati faporis tam affa, quàm elixa.

Pinguedinem paucam obtinet, hæcque inteflinis adnafcitur.

Ova luteo-rubentia, minora femine millii.

Junio dum parturit in velocibus, & vadofis fluentis fortiter contranitur; ova inter lapides deponit; tranfacto generationis, & parturitionis tempore; fe in flagna, & limofa loca recipit.

C A P U T V I.

D E

B A R B O.

BArbus Rondel. Gefn. apud Aldrovandum * Myftus fluviatiles Bellonii apud eundem, Germanis *Barm* Barmb *Barbel* Barbel (*Tab. VII. Fig. 1.*) communiùs *Parmb* Parmb. Ungaris Merenne. Rafcianis *Маринья* Marniza Marna, Corpore oblongus eft, & subrotundus. Squamæ mediocres in dorfo lucidæ, fufcæ, nonnihil in cæruleum vergentes, in aliquibus in luteum; verfus alvum albefcunt. Longitudine ad duos cubitos, & pondere ad quindecim libras accedere folet.

Caput longiufculum, craffum, & acutum.

Oculi parvi, Iridis argenteæ. Rostrum fuperius inter oculos, & labrum carnofum, & molle, inferiore longiùs procurrat. Os in acumine rostrorum pronâ parte fituatur, edentulum eft. Labra craffiufcula: ex fuperioris noftri extremo duæ appendices carnofæ, fubrubræ, flaccidæ, in acutum gracilefcetes, aliæ duæ ejufdem generis propè oris angulos propendent.

Dor-

* Lib. 5. cap. 16.

Dorsum acutum, modicè arcuatum. Latera protuberantia: Venter infimus ferè planus. Linea per latera utrinque ducta non multùm conspicua.

Cauda subteres, bifurcatâ pinnâ terminatur.

Pinnæ numero septem, eundem ferè fuscum colorem cum squamis fervant, figurantur, & situantur, ut in aliis hujus generis e. g. Capitonibus, Naso excepto, quod longiores sint, quæ dorfi, & ad meatum excretorium singulæ asserente Willughbejo * novem radiis donantur.

Gaudet fluentibus aquis: crescente die contra fluentum nititur.

Alimentum ei cœnum, & mucus: Aldrov. † eum algis, cochleis, & piscibus vesci asserit, neque suo generi parcere: appetit vehementer cadavera putrida, præsertim humana, quod observatum fuit, ubi post obsidium Viennense Anno M. DC. LXXXIII. cadavera quàm plurimorum Turcarum in Danubium injicerentur unâ cum diverforum animalium cadaveribus: plurimi circa humana capiebantur, imo ex cavitatibus eorundem extrahebantur: paucissimi verò, ac fermè nulli circa alia.

Caro alba, mollis; ob suum alimentum à nostratibus insalubris existimatur, imò Junio, & Julio non comeditur, quia his mensibus (quamvis etiam aliis, attamen rariùs) variis sordidis tuberibus scatet, & sanguinis fluxum patitur, quod multis occasionem fingendi præbuit (ut rectè adnotat Willughbejus.) § eos menstrua purgatione infestari.

Pinguedinem copiosam sortitur, si multum cœnum, & cadavera inveniat.

Ova ad apparentiam, ut in Cyprino; nunquam coquuntur, sed tanquam insalubria, & alvi cruciatus excitantia abjiciuntur.

Parit mense Julio; ova inter filices in velocissimis, & vadosis aquis fortissimè contranitendo deponit.

* Lib. 4. cap. 15.

† Lib. 5. de pisc. cap. 16.

§ Lib. & cap. supra cit.

C A P U T V I I

D E

C A P I T O N E

Fluviatili rapace.

CApito fluviatilis rapax Gefn. apud Aldrovandum * Germanis Austriacis Schied Schied (*Tab. VII. Fig 2.*) Piscis candidus est, & argentei splendoris; in dorso subcæruleus, longus, & crassus. Latera pressa, & plana. Longitudo (ut recte ex Kentmano refert Aldrov.) ad latitudinem quintupla; ea autem nonnunquam est ad unum, & medium circiter cubitum; Pondus ad circiter decem libras. Caput crassum secundum latera pressum, sed lateraliter unà cum mandibulis spectatum figuram ovi refert, versus os quasi conicum. Os ad extremitates rostrorum situatum nonnihil in latera oblongum. Maxilla inferior ultra superiorem procurrit. Dentes mihi nulli erant conspicui Aldrov. inquit. *Dentes ei non in ore, sed in faucibus sunt (ut aliis quoque hujus generis) longiusculi septeni, utrinque ex mandibulis prognati.* Oculi mediocres, illorum Irides argenteæ.

Dorsum cum caudâ superficiali lineâ rectâ æquale, subrotundum. Venter lateraliter planus. Lineæ per latera utrimque plures.

Cauda subteres, longiuscula, ex carina ventris secundum inferiorem sui partem altius provenit, quàm in aliis ejusdem generis.

Pinnæ numero septem: colore fusco-puniceæ, seu ex fusco in lividum, & rubrum simul mixtum vergentes; figuratæ, & situatæ, ut in aliis id generis, excepto, quòd caudæ forcipata magis longiuscula.

Inhabitat fluentum quietius.

Rapax est, pisciculos venatur, undè Germanis Albi accolis ex Gefn. referente Aldrovando *Rappe Rappe* (id est Corvus) quasi Corvus vorax nuncupatur.

Caro alba, laudata, boni saporis; attamen spinulis referta.

Pinguedinem copiosam sortitur, præsertim post partum.

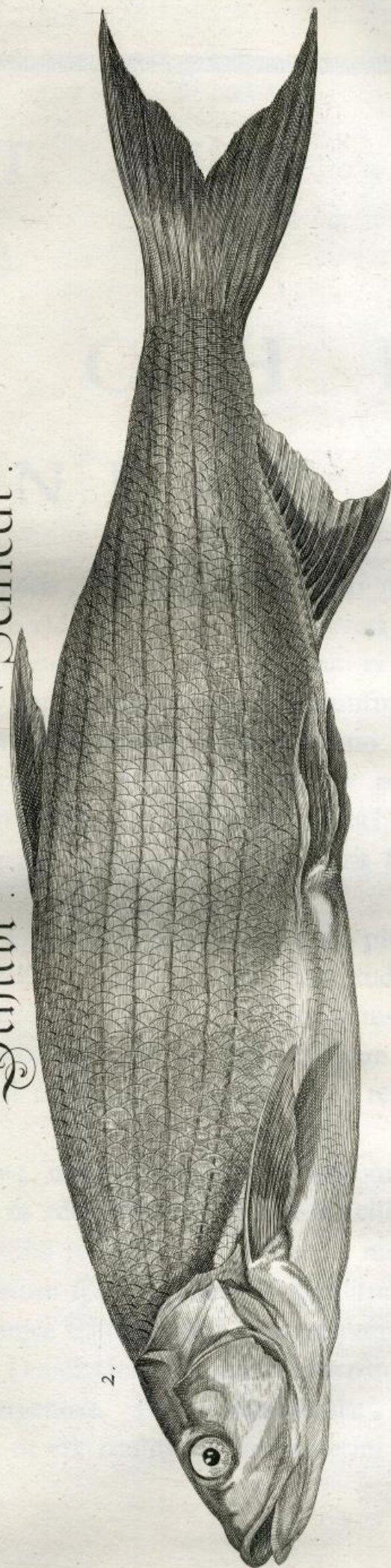
Ova uti Cyprini.

Parit Mense Martio, & in fluento, vadoso, ac glareoso, contra nitendo ova relinquit.

Barbus.
Магнѣца. Мамнѣца.

Capito Fluvialis rapax.
Schiedt.

C A P U T V I I I .

D E

S A R A C H I

C O N G E N E R E .

SArachus Aldrov. * descriptus plurimis notis , & ferè omnibus cum nostro **Sichling** Sichling (*Tab. VIII.*) convenire videtur ; utrùm autem reverà idem sit , difficile licet concludere , eò , quòd illum purè lacustrem , & lineam ei ferratam sub ventre ad anum desinentem statuatur , quæ in nostro non inveniuntur . Si quidem in fluviis , tum in Danubio , tum in Tibisco degit : ventre infimo acuto est , absque ferrata linea . Verùm hac super re Lector benevolus judicabit ex descriptione nostrâ , quæ juxta solam autopsiam directâ , quamvis enim Sarachus ipse non sit , attamen in plurimis eidem congener . Rascianis , & Ungaris Sablar nuncupatur .

Est itaque piscis hic figurâ corporis tenuis Haleci simillimus , eo tamen plus excrescit : quandoque enim latitudinem octo vel novem digitorum , longitudinem (si pinnam caudæ adjunxeris) duarum , & mediæ spithamæ , pondus unius , & mediæ libræ sortitur . Cutis per squamas diaphanas in dorso circa cervicem atræ-cæruleæ , ulteriùs fulcè , in lateribus argenteæ transparent . Squamæ latæ , tenues : eas levi contractu facillimè deperdit .

Caput parvum lateraliter pressum , tenue ; infernè circa guttur acutum circa cervicem teres . Oris rictus grandiusculus , os edentulum , inferior maxilla fursum à gutture acclivis ultrà superiorem nonnihil prominet ; superior in modum falcis messoriæ curvatur , ita ut curvitas deorsum spectet ; undè ob similitudinem rostri cum falce messoria , quæ nobis Germanicè **Sichel** Sichel , nomen suum **Sichling** sortitur . Oculis maximis inter omnes Danubiales sibi magnitudine pares pollet ejus pupilla nigra , irides verò albæ , & argenteæ . Nares ampliusculæ , altiori loco adeò prope extremitates rostri sitæ , ut vix crassities calami anserini scrip-

torii inter has, & summitates rostri sufficiens spatium haberet. Branchiæ utrinque quatuor.

Dorsum subteres, & fermè cum caudâ in rectâ lineâ æquale; imus venter acutus ut culter, à gulâ declivis, dein rectâ lineâ ad anum procedit.

Cauda ab ano ad suam pinnam aclivis, supernè rectâ lineâ à dorso precedit.

Pinnis gaudet septem: quatuor natat, quarum anteriores ad branchias sitæ cinericeæ, longiores posterioribus: reliquæ duæ ad medium ventris, uti & omnes aliae ex rubro, & cæruleo permixtum colorem obtinent. Una modicè post medietatem dorsi pronascitur; alia ad anum. Cauda bifurcata est, & in modum penicilli discissa.

Circumvagatur circa littora limosa.

Limo eum vesci credunt piscatores.

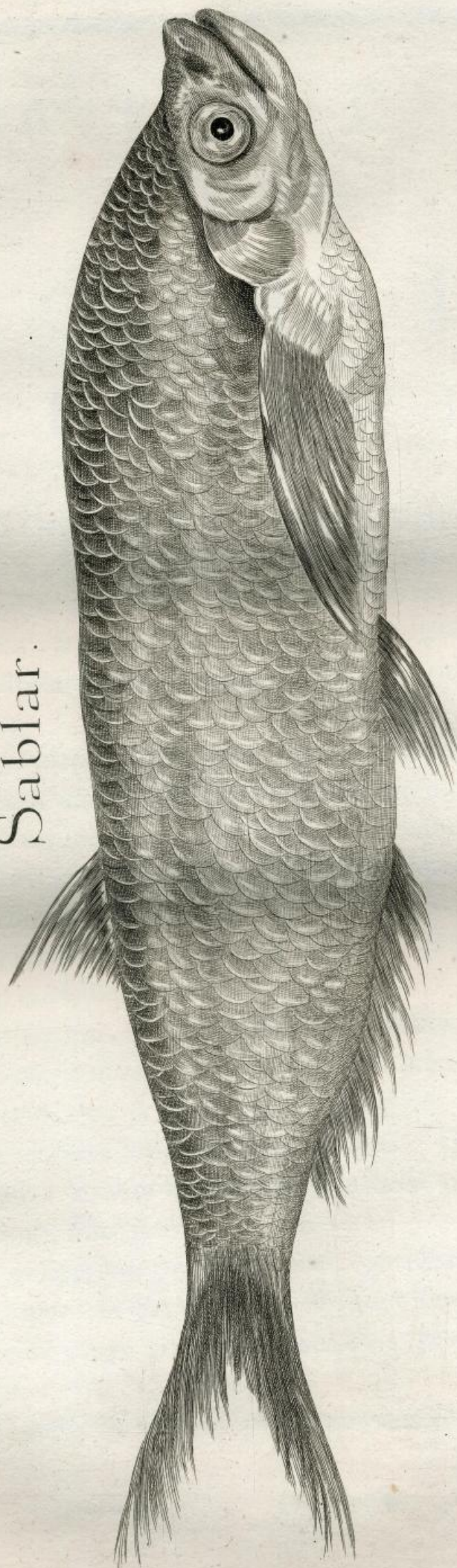
Caro alba, mollis, limum resapiens, innumeris spinulis referta; rarò comeditur, nisi à pauperrimis, & eum non noscentibus.

Pinguedine ferè destituitur, quæ tamen pauca ad intestina adnata reperitur.

Ova ferè ut in Lucio, his paucis referri solet.

Parit Mense Majo. Ova in forti fluento ad littora, & prærupta limosa ejicit.

Sarachi congener.
 Dichtung. Sichling.
 Sablar.

C A P U T I X.

D E

G O B I O.

F L U V I A T I L I.

GObius fluviatilis Geln. Rondel. Aldrovando * Germanis *Gressling* *Gressling* (*Tab IX. Fig. 2.*) Oblongiusculus, subteres est, vix unquam proportionem à figurâ demonstratam excedit. Squamæ pellucidæ, in quibusdam magis, in aliis minùs ad fuscum vergentes, extrema illarum peripheria nigra: circa ventrem magis argenteæ; infimus venter albescit; nigricantes quoque maculæ per totum corpus disseminantur.

Caput pro ratione corporis magnum. Cranium latiusculum concavè depressum. Maxilla superior ultra inferiorem nonnihil prominens. Osculum edentulum (dum aperitur) rotundum & ut Aldrov. † ex Gelnero asserit, velut ex præputio se exerens deorsum nutat; ad utrumque oris angulum cirro uno barbato. Oculi altè locati, eorum Irides albæ.

Dorsum, & Venter eum subrotundum efficiunt. Totum corpus servando figuram rotundam in caudam gracilescit.

Pinnulæ numero septem, omnes pellucidæ, suffusæ: duæ ad branchias, geminæ ad medium ventris situatæ; quinta ad anum pronascitur. Hæ omnes reliquis duabus, scilicet caudæ, & dorfi magis rutilescunt. Cauda bifurcata est, quæ dorfi circa mediam ejusdem longitudinem provenit. Observante Willugh. § radiis novem firmatur. Ambæ hæ ultimæ punctulis nigricantibus insperguntur. Gobii passim fluentum inhabitant.

Aluntur cæno, cadaveribus putrescentibus, præsertim vero humana appetunt. Nam cùm belli tempore diversa animalia, & simul Turcæ interfecti in Danubium injicerentur; plurimi prope Turcarum Cadavera, paucissimi prope aliorum animalium capiebantur.

Caro mollis, humida, & lubrica, pauci apud nos æstimata, quod idem ex Rondel. *Tom. IV.* M deletio

* Lib. 5. cap. 22.

† Loco ut supra.

§ Lib. 4. cap. 23.

deletio affirmat Aldrov. * & insuper addit virus non nunquam resipere, fallique Medicos eos, qui Gobiones fluviatiles ægris apponi volunt, credentes his eam inesse succi bonitatem, quam Galenus in marinis commendat. Irixus præfertur.

Pinguiusculi fiunt, præcipuè si multa cadavera pro alimento nanciscantur.

Ova minuta, pallidè flavescentia.

Parit tempore Maii in vadoso, & veloci fluento: ova inter filices deponit.

* Lib. & cap. supra cit.

C A P U T X.

DE COBITIDE FLUVIATILI.

COBITIS Fluviatilis Rondeletii Gesneri in Aldrovando, & in Willughbejo † Germanis Pfrillen Pfrillen (*Tab. IX. Fig. 1.*) dicitur: Gesnerus in suo nomenclatore aquatilium de pisc. saxatilibus part. 2. eum præter Pfrillen, & Pfallen quoque nuncupari asserit.

Dubitatur Willughbejus ibidem, utrum piscis hic à superioribus secundum suum scilicet ordinem, id est à Gobio fluviatili minore, à Cobitide fluviatili barbatulâ, à Cobitide barbatulâ aculeatâ, à Tæniâ cornutâ Schonfeldii differat? quoniam id ex nimium compendiosâ, & obscurâ descriptione Gesneri, & Rondeletii (ut ipse ait) vix sciri potest. Verum enim verò à Gobio fluviatili minore discrepat principaliter, quòd illo adhuc minor existat, neque superiorem maxillam adeò productam obtineat, ut os deorsum nutet, cum illud quasi in promptu, uti Capitone positum habeat: à Cobitide fluviatili barbatulâ, uti & Cobitide fluviatili aculeatâ per squamas, nam ambæ hæ cute glabrâ investuntur; à Tæniâ cornutâ Schonfeldii per corporis figuram, quam hæc latam, compressam, tenuem, & transparentem. Illa verò crassiusculam, & subteretem sortitur: recensitis signis, quibus ab aliis differt, superest ut ejus descriptionem tradamus.

Pisciculus igitur iste oblongiusculus, & subteres est, inter omnes Danubiales minimus, undè cæteris plerumque præda esse solet, ultra proportionem ab effigie exhibitam non augetur (figura illum modicè latiore, quàm est, ostendit.) Cutis squamulis minimis, subtilissimis integitur, quæ in quibusdam in dorso flavescit, & quasi limosi coloris est, in aliis cæruleo-purpureo, & viridi inter se colludendo furescit, in ventre communiter argentea, & alba est. Tempore parturitionis

* Lib. 5. de pisc.

† Lib. 4. cap. 28.

tionis verò rubra, uti cinnabaris. Per dorfum quoque, & latera maculæ nigricantes disperguntur.

Caput à Cyprini nonnifi parvitate differt, & figura aliquantulum teretiori. Oculi iride argenteâ circumdantur. Osculum edentulum; Rostra translucida.

Venter, & dorfum pisciculum crassiusculum reddunt; latera paululùm preffa; in prægnantibus verò pro ratione corporis multùm protuberant.

Cauda subteres est.

Pinnæ subtiles, translucidæ, ut vitrum purius. Septem numerantur, quæ figurantur, & situantur, ut in Tinca, Nafio, Capitone.

Circa ripas ferè femper fupernatat, inhabitat tum arenofa, & lapidofa, tum lutofa loca.

Vivit ex muco, & cæno.

Caro alba recentiuscula friabilis, & falubris habetur; fpinæ ob subtiliffimam ftructuram vix perfenfibiles.

Pinguiusculus fieri folet.

Ovis multùm abundat, quæ lutea funt, & exilia.

Parit menfe Majo in arenâ, & inter lapillos; fœcundus est pisciculus, & valdè propagatur.

S E C T I O I I I .

Pisces fluviatiles pinnis aculeatis

C A P U T I .

D E

ASPERIS PISCICULIS

ASPER PISCICULUS I.

ASper pisciculus iste, cujus nunc descriptionem præbemus (*Tab. IX. Fig. 3.*) ab Aldrovando * generali nomine *Piscis Danubiani* intitulatur, atque Germanis Zingel nuncupari affirmatur: Is Author ab aspero pisciculo Rondeletii distinctum esse suspicatur. Verum quòd Zingel Zingel nostras reverà differat ab aspero Rondeletii, qui nostris ~~Stroeber~~ Stroeber, vel ~~Streber~~ Streber est, ex sequentibus patebit.

Est enim Asper pisciculus vernaculo nomine Zingel corpore oblongus, subteres, Dorso acuto non repandus; ventre ferè nihil protuberans, sed æqualiter secundum omnem mensuram in caudam gracilescens. Maximus longus est ad unam & mediam spithamam, gravis ad unam circiter libram. Squamulæ parvæ, duræ, & asperæ horum piscium; aliqui colore squamarum sunt clarè fusco, & nigricantibus areolis maculantur; alii terræ exciccatae, & radiis solaribus multum exustæ colore per similes, atque iidem nigris areolis notati. Omnes in alvo albert.

Caput curtum, macrum, supernè, & lateraliter pressum, quadratâ figurâ sensim in rostra acuta definit. Oculi magni prominentes, ut in Percis. Os medio cre, denticulis parvis asperum.

Tom. IV.

O

Pin-

* Lib. 5. de pisc. cap. 28.

Pinnæ duæ aculeatæ æqualis ferè magnitudinis, à se tamen diffitæ ex dorfi acie proveniunt: ad Branchias geminæ sunt, totidem his suppositæ ad principium imi ventris: una ad anum; caudæ forcipata est. Omnes clarè furvæ sunt, & extensæ pellucet.

Fluentum quietius amat, fundum ordinariè petere solet.

Pisciculis exilibus vescitur.

Ejus caro inter salubriores, & principaliores sibi locum vendicat, hæc candida, suavis, & friabilis est.

Pinguedo omnis intestinis adnectitur.

Ova albida, & exilia.

Parit Martio in forti fluento, ova in arenis, & inter lapillos deponendo.

A S P E R P I S C I C U L U S I I.

Hic verus, & legitimus est Asper pisciculus Rondeletii à Willughbejo * allegati, nostratibus ~~Stroeber~~ Stroeber, vel ~~Streber~~ Streber (*Tab. IX. Fig. 4.*) uti quoque Ratisbonensibus rectè eodem asserente dictus. Corporis figurâ oblongiusculus est, eâ tamen nunquam unius, & medii digiti longitudinem excedit, & crassitie ventris pollicem mediocrem. Squamæ duriusculæ, asperæ totum corpus tegunt, excepta alvo, quæ alba cute obducitur. Hæ illi colorem exciccatae terræ tribuunt, & eum majoribus castanei coloris maculis, vel areolis interstinguunt.

Caput ferè uniforme cum priore obtinet, rotundius tamen est, & rostris longioribus. Os denticulis asperum.

Dorsum latiusculum ferè æquale, alvus, & latera prominentia.

Cauda longa exactè teres, dura, gracilis, crassitiem minoris anserini calami scriptorii vix adæquat.

Pinnæ duæ aculeatæ in dorsali parte sunt, duæ ad Branchias, geminæ sub his ad principium imi ventris, una post anum, octava, & ultima caudæ lata, & plana.

In profundis fluentis degere solet, fundum semper petit, undè nonnisi tempore parturitionis capitur, dum velocius, & vadofum fluentum ingreditur.

Ali-

* Lib. 4. cap. 16.

Alitur pisciculis, & arenâ.

Carnis bonitate multò inferior priore existimatur. Caro candida est, & duriuscula.

Pinguedo nulla carni, pauca intestinis adnasci observatur.

Ova albida, exilia, illis copiosè pollet.

Parit Mense Aprili in arenâ, aut inter lapillos in velociori, & vadoso fluento.

Differt à primo nostro pisciculo aspero. Primò capite, quod rotundum, & nequaquam quadratum habet uti ille. Secundò dorso, quod latiusculum, & veluti fulco quodam antè primam pinnam (ut notat Willughbejus) impresso concavum; è contra in illo dorsum acie eminet. Tertiò ventre prominentiore. Quartò cauda, quæ in hoc subtilior æqualiter, & exactè teres est, in altero figuram corporis servat, & ad pinnam gracilescit.

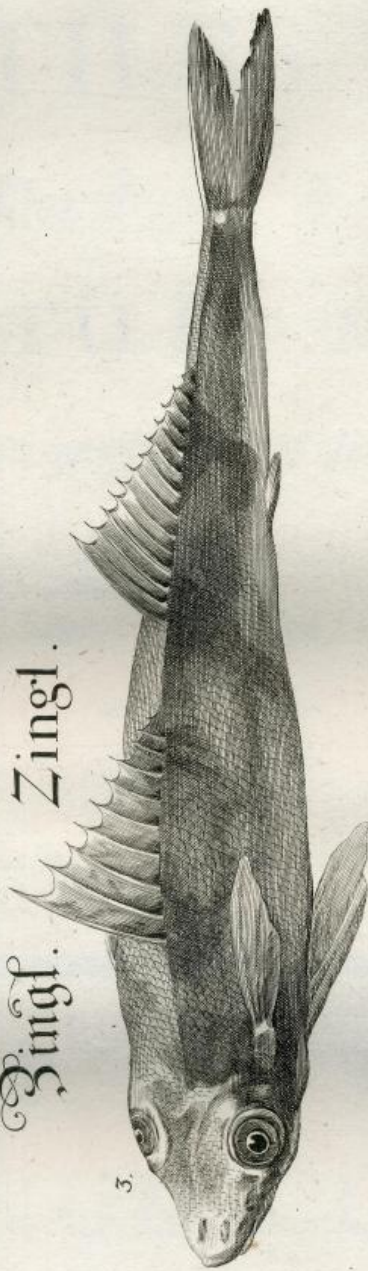
Cobitis.
Pfrln. Pfrln

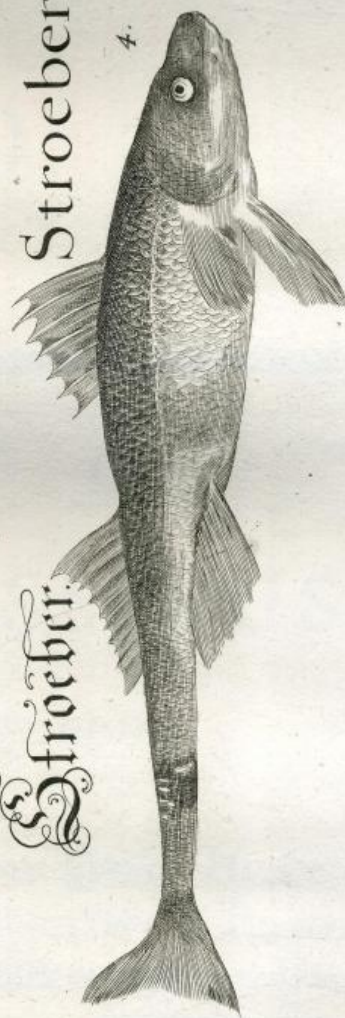
Gobius.
Gressling. Gressling.

ASPER pisciculus I.
Zingl. Zingl.

Asper pisciculus II.
Stroeber. Stroeber.

TRACTATUS II. FLUVIATILES MARINI

Qui ex mari in Danubium, & contra feruntur

FLUVIATILES MARINI

Omnes intùs cartilaginei, & sanguinei

|
sed cute

lævi scabrâ

S E C T I O I.

Fluviatiles Marini cute lævi.

C A P U T I.

DE HUSONUM CLASSIBUS

H U S O I. *Verus, & genuinus.*

HUSO Gefn. Aldrovando, * & Willughbejo + Germanis *Hausen* Hausen. Ungaris *Wylahal*. Rascianis *МОУСЪ* Moruna intitulatur (*Tab. X. Fig. 1.*) oblongus est, ventricosus, exos, excepto capite, & pinnis inter omnes pisces Danubiales maximus. Communiter longitudinis duarum orgyarum, ponderis quingentarum, & sexcentarum librarum capitur: verum & noningentarum Viennæ in foro veniit: minor sub quindecim libris nunquam repertus fuit, talem quoque rarissimè se vidisse asserunt piscatores. Cutis lævis, circa dorsum furvè cineri-

Tom. IV.

Q

cia,

* Lib. 4. cap. 9.

† Lib. 4. cap. 24.

cia, quâ protuberantias dorſi tegit, uti & in alvo albicat.

Caput ſuperius ferè planum, latum, ſtriis in longum tractis ſcabrum. Cranium offeum cartilagineſcendo velut in proboscidem, ſeu roſtrum albicans, craſſum, prominens, & acutum deſinit. Oculi pro corporis ratione parvi, non protuberantes. Nares ante oculos ſituantur. Os dentibus expers in pronâ parte (quæ plana) adverſo ſitu oculis reſpondet, hujus riſtum efformant duæ teretes, & ferè ſemicirculares cartilagineſ, quæ in piſce quadringentarum librarum auriculari circiter digito craſſæ: dictæ cartilagineſ ope carnis flaccidæ, & muſculoſæ in parte planâ ligatæ tenentur. Undè ſi hæc laxetur riſtus oris decumbit, ſi conſtringatur ad planum retrahitur. Cirri aliquot carnei flaccidi ante os propendent. Branchiæ ab operculis ſuis non accuratè teguntur.

Alvus, & dorſum plana, hoc tamen nonnihil in acumen aſſurgit, in quo protuberantia quædam à cartilaginibus efformantur. Latera prominent, per illa integra utrinque una linea deorſum arcuata decurrit. Totum dorſum cartilagine ſolidâ, & craſſâ firmatur, quæ à cervice uſque ad pinnam caudæ perforata eſt.

Pinnis ſeptem gaudet. Duæ ſunt ad branchias, geminæ circa finem ventris, una poſt meatum excretorium, quæ dorſi ex adverſo intermedio ſpatio inter ultimas ventris, & illam ani latè provenit. Caudæ bifurcata eſt, cujus cornu ſuperius dimidio inferiore longius. Omnes pallidè rubent, offibus validis, & in cartilaginem gracileſcentibus firmantur.

Hyemali tempore in profundis cavernis latitat, ex quibus à fruſtis glaciei circa Ver quandoque totam capacitatem Danubii violenter uſque ad fundum infarciens expellitur, quæ impingentia eum non rarò ſauciant, ipſumque roſtrum quandoque confringunt, glacie deperditâ, & novâ aquâ ſuperveniente in altum aſcendit ad ova ejiciendum. Affirmant piſcatores non ſolùm de hoc, verùm etiam de reliquis Huſonum claſſibus, omnes ex mari nigro aſcendere, ac illos, qui primo ex mari pervenerunt eſſe coloris clarioris, inſtabili Vere in mare transmigra- re; in Julio reverti; circa Autumnum denuò in altum aſcendere, & latibula ac hybernia quærere. Undè nonniſi circa Ver, & Autumnum capitur, nam Æſtate à Danubio exul creditur. Hyeme verò ei retia in profundo latentis appropinquare nequeunt.

Modus eum capiendi diverſus eſt, quandoque enim in alto poſitus ex ſclopo glandine trajicitur, quandoque dum ſe ei approximandi aſeſt occaſio, haſtâ tranſfigitur; quam primùm vulneratus eſt, reſupinatur, & turbatur, undè piſcatores ſummâ celeritate in fauces, & per branchias funem foras perducunt atque fuſtem alligant, ne funis retrocedere poſſit. Navi appendunt, & ad ripas pertrahunt. Plerumque tamen ubi natare obſervatur, retibus longiſſimis, ſed filo ſolùm, & amplis oculis contextis circumducitur, quorum extremitates duas in naviculas duas ſingulam in ſingulam imponunt: ubi roſtro in retia impingit, titillatur, & quia
mo-

molestè fert titillationem, retrocedit, undè continuè titillando versùs ripas in vadum cogitur, dumque se sufficienti aquâ ad natandum destitutum experitur, sæpe sæpius timore, vel furore percitus usque in ripas siccas se ejicit, undè resupinatur, tum advolantes piscatores funem antè recensito modo traducunt, atque piscem in aquam reponunt, repositum palo in ripis incusso alligatum permodum naviculæ conservare solent. In hoc actu supra suam quamcumque partem inconsideratè allabentes novellos, & incautos tyrones caudà in flumen persæpe evibrat. Dum verò eum mansuetum, & minùs timidum animadvertunt, illum in alvo titillant, ex quo resupinatur, ut occasionem habeant funem traducendi.

Muco, & cæno vivit; nonnulli eum piscibus vesci putant, eo inducti, quod quandoque in aperti ventriculo reperiantur, verùm id non nisi casualiter accidit, siquidem dum in alto circumvagans rictum oris (qui benè amplus est) hiantem, & distensum servat, hi sponte suâ, & cæcè in ipsum incurrunt.

Caro alba, gustui grata instar vitulinæ, solet etiam diversimodè uti hæc præparari, qui eam antè nunquam comederunt vitulinam credunt. Ex officulis pinnarum æquè gelatina, uti ex pedibus vitulinis excoquitur.

Pinguedo alba in aliquorum dorso ad tres transversos digitos alta.

Ova rotunda atro-cærulea in membrana cinericii coloris continentur, hæcque multitudine suâ tertiam ponderis partem adæquant. Omnia viscera, & intestina externè nigrè cærulescunt. Ventriculus sacco cuidam oblongo similis, internè albus, & rugosus ductu quodam cum vesicâ natatoriâ communicat. Vesica natatoria internè albâ tunicâ obducitur, quam humidam facilè lædes, & levissimè palpando dilacerabis: tunica hæc ad calorem solis, aut ignis indurefcit, minùs læsioni obnoxia, & apta ad separandum redditur. Eandem solis digitis separatam, & ulterius exficcatam vernaculo idiomatè *Hausen blatter*. *Hausen blatter*, vel *Hausen blasen* *Hausen blasen*, latino Jetyocollam nominamus: eâdem minutim concisâ, & in mucilaginem maceratâ ad clarificanda vina utimur, atque cum vino decocta opiparas pro lautis conviviis gelatinas conficimus. Quomodò verò intestina, & viscera situentur? subjectis horum anatomicis delineationibus sub oculum ponetur in VI., five Miscellaneorum Tomo.

Parit verno tempore, dum in alto circumvagatur: quamvis autem ova copiosissima in Danubium emittat, attamen infœcunda inibi sunt, eaque ut plurimùm à Sturionibus devorari piscatores credunt.

H U S O I I.

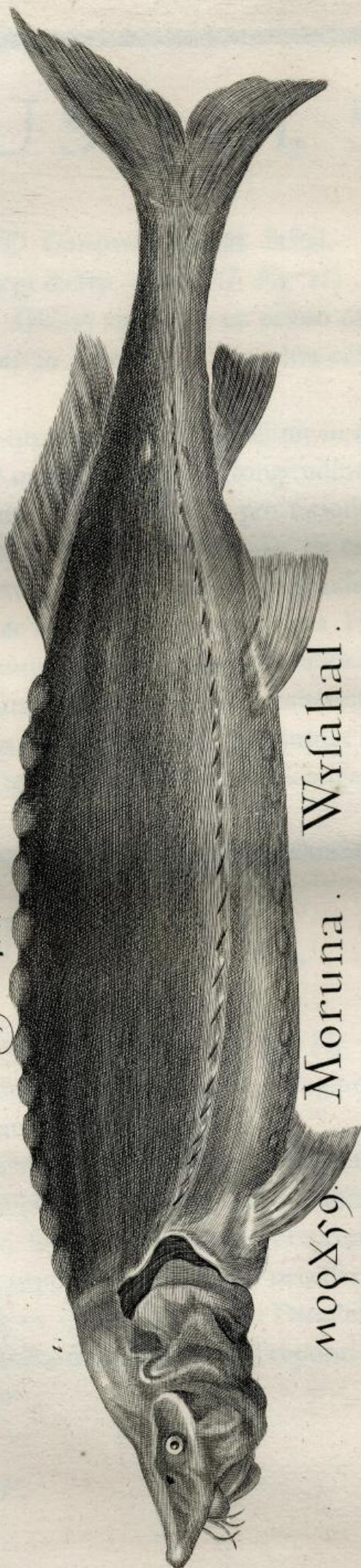
SEcunda Hufonis species Germanis Glatt-Dick à cute lævi dicitur (*Tab. X. Fig. 2.*). Quare cùm Antaceo stellato Aldrov. congener sit, isque ob cutem asperam Wax Dick dicatur, fas nobis sit hunc ob cutem lævem, & secundùm Germanicum nomen Antaceum lævem appellare. Ungaris Tock, Rascianis Serrewenfertsi appellatur. Figurâ externâ, cute, colore hujus cæterisque cum præcedenti ferè convenit. Differt tamen ab eo, 1. figurâ cranii quod magis protuberat, & rotundius est; 2. oculis qui pro ratione corporis majores, quàm in antè descripto; 3. rostro, quod brevius, gracilius, ac acuminatius est; 4. modo crescendi, siquidem ultra longitudinem septem spithamarum, & pondus sexaginta librarum non excrefcit.

Caro alba, illi antea descripto bonitate prævalet.

Pinguedine proportionaliter priori æqualis.

Ova pauciora, quàm in primo.

Fuso primus.
Häusen. Hausen.

109X59. Moruna. Wyfahal.

Fuso II. seu Antaceus glaber.
Glatt Dick. Glatt Dick. Jesefttra. Jesefttra.

2.

HUSO III. STURIO I.

STURIO Germanis *Stierl* Stierl. Ungaris *Kestcheke*. Rascianis *54879* Kestchegi dictus (*Tab. XI. Fig. 1.*) Husoni conformationis formâ perquam similis est. Differt tamen ab eo primò mole corporis, siquidem vix major unquam captus in Danubio, qui ultra octo libras carnibus, & ovis tres ponderavisset.

Secundò quinque ordinibus ossium in acumen retrò spectans assurgentium, qui ordines per universum corpus longitudinaliter decurrunt, & illud ferè pentagonum reddunt. Tertiò Rostro pro ratione corporis longiore quàm in reliquis Husonibus ante descriptis, hoc constat ex cartilagine exterius osse tanquam vaginâ obductâ, octavam circiter partem longitudinis corporalis obtinet.

Cæno, & luto alitur, præterea ova Husonum affectat. Hyemali tempore in Cavernis multi simul in cumulum collecti, & inter se complicati mucum proprium fugunt, quem è corpore emittunt.

Caro alba, & delicata est, hâc omnes Husonum classes antecellit.

In principio Veris Mare versùs demigrat: circa finem Aprilis parit.

HUSO IV. STURIO II.

Species Sturionis altera (*Tab. XI. Fig. 2.*) primâ magis cute nigrescit. Ossâ in dorfi acumine prominentia, longiora, acuminatiora, & magis adunca. Rostrium longius fursum tendit.

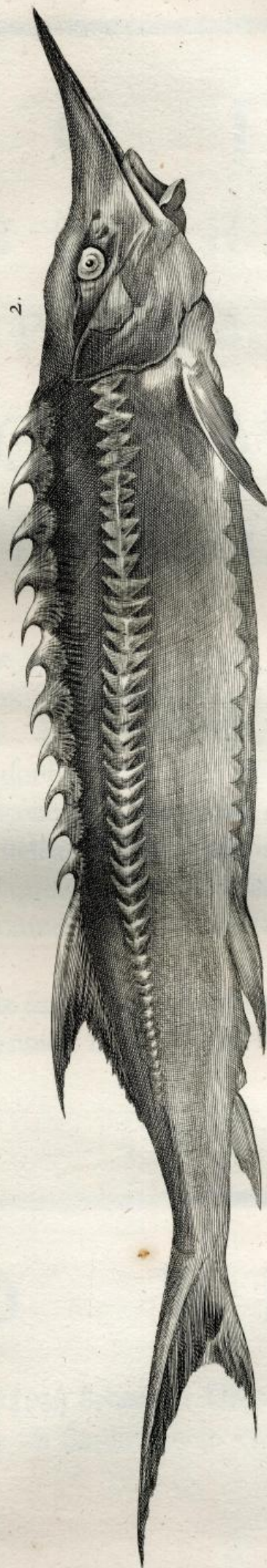
Sturio hic in cataractis Danubii, Ponte Euxino, & Propontide invenitur attamen in Bosphoro Thracico, qui à Ponte Euxino in Propontidem via est, nunquam à se, suisque antecessoribus captum fuisse piscatores affirmant, cum tamen per eum, utpotè unicam viam necessariò transire deberet. Undè hac ratione persuasi, eum ex mari ad cataractas Danubii ascendere, & ab iisdem per quosdam meatus, & canales subterraneos in Propontidem transgredi credunt.

Fusio. III. Sturio. I.
Stierl.

Исѣрѣгъ Кетсѣгѣ.Кетсѣкѣ.

Fusio. IV. Sturio. II.

S E C T I O II.
FLUVIATILES MARINI
C U T E A S P E R A
H U S O V.
ANTACEUS STELLATUS.

HUSO quintus noster Aldrovando * Antaceus stellatus; Germanis à cute scabrâ, & asperâ *Wax Dick* Wax Dick (Wax Scabrum significat) aliis etiam *Esther* Esther: Ungaris *Jesettra*, uti & Rascianis, quod suis litteris sic exprimunt *Σεσμδρα* denominatur (*Tab. XII. Fig. 1.*). Husoni corporis formâ per similis est; in molem similem cum Antaceo lævi nostro excrescit. Cutis scabra, & aspera furvè cinneritia, in alvo pallidè ex luteo rubra; stellatis maculis proprii coloris obscurioris notatur; per universum quoque corpus quinque ordines ossium aculeatorum, ut in Sturione decurrunt: Rostrum inter omnes Husonum classes obtusum habet.

Caro in quibusdam alba, in aliis verò, qui cute sunt nigriores plerumque ex luteo in rubicundum inclinat: sapore carnem Antacei lævis superat. Cætera ei, cum reliquis communia.

* Lib. 5. de pisc. cap. 3.

H U S O V I.

HUic Germani *Scherg* Scherg, Rasciani *Шерѣги* Scheregi: Ungari *Scherek* nomen tribuunt (*Tab. XII. Fig. 2.*) nobis ob similitudinem cum Antaceo stella-
Tom. IV. T

stellato, & rostrum, quod inter omnes Hufonum classes longissimum obtinet, latine *Antaceum rostratum* denominare liceat. Hufoni quinto per similes est, attamen eo adhuc minor, & gracilior, nam longitudine spithamas sex, & pondere carnium libras quadraginta quinque, ovium decem, vel duodecim circiter non excedit. Rostrum gracilius, longius, ad sextam partem suæ extensionis longum obtinet. Cute scabrâ, stellatis quoque maculis refertâ tegitur, hæc circa dorsum ex æruleo nigricat, circa alvum, ut & ubi ossa aculeata prodeunt, alba est.

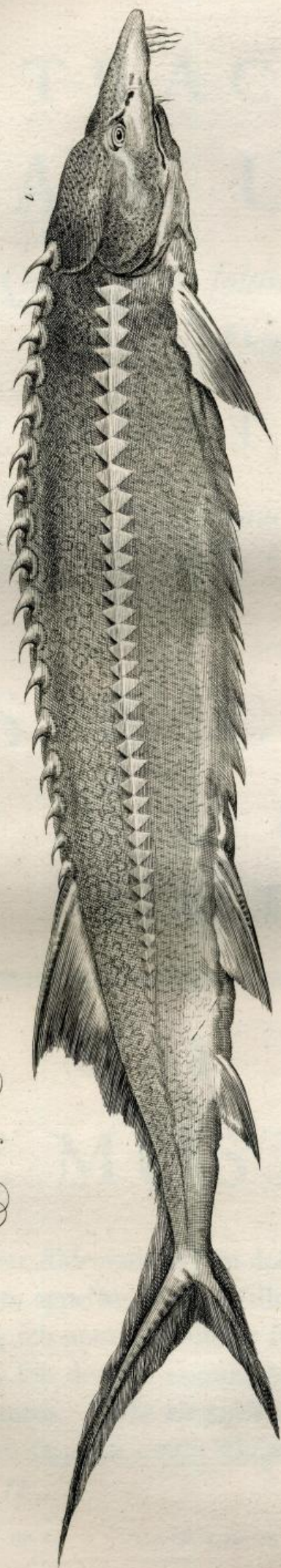
Caro alba, in iis, quorum cutis clarioris coloris; in quibus verò obscurioris est ex luteo rubet. Præstantiâ suâ antecedit (Sturionem si excipias) omnibus reliquis Hufonum classibus.

A P P E N D I X.

Omnes Hufonum classes duabus leucis ante fortalitium Commoromium, Germanicè, Commorn non ascendunt. In ascensu, & descensu eorum Piscatores animadvertunt omnes eandem certam, & determinatam viam servare.

Fuso. v. Antaceus stellatus.

На Диф. Wax dick. зсзпΔσγ Јесеттра.

Fuso. vi. Antaceus rostratus.

Счерг. Scherg.

шзqзv2й Scheregi Schereck.

TRACTATUS III. PALUSTRES

*Qui degunt solum in paludibus in quas aquam
Danubius suppeditat.*

PALUSTRES TANTUM

intus spinosi , & sanguinei

sed cute

lævi

squamosâ

SECTIO I.

PALUSTRES

CUTE LÆVI.

CAPUT I.

DE MUSTELA FOSSILI.

Quem Aldrovandus * in descrip. Piscem fofilem, & in icone Mustelam foffilem appellat, hunc Willughbejus † sub nomine Misgum, vel Fisgum, & eodem § sub nomine Mustelæ fossilis Gefn. describit : ipse etiam Author duobus capitibus sub diversis nominibus declaratum unum esse putat, ultimo loco citato inquiring. *Fortè hic piscis cum Misgum, vel Fisgum superius descripto idem est.* Germanis Danubii accolis *Pisgurn* Pisgurn, finitimis ad Bohemiam *Mural* Mural
Tom. IV. V ral

* Lib. 5. cap. 8.

† Lib. 4. cap. 14.

§ Lib. 4. cap. 16. §. 5.

ral aliis *Peisker* Peisker, vel *Beiseker* Beiseker, nonnullis *Pseiffer* Pfeifker à *Pseiffen* Pfeiffen (fibilare) denominatur (*Tab. XIII. Fig. 1.*) nam dum attingitur, in gyrum se contorquere, & præ timore sonum acutum per modum fibili edere solet. Oblongus, & teres est, ad longitudinem unius circiter spithamæ, & crassitiem unius digiti crassioris summè excedit. Cutis squamis caret, lubrica est, secundum longitudinem lineas tres nigras, aut si accuratiùs cum Willughbejo utraque latera consideres, quinque reperies, unam in summo dorso, duas latiores in mediis lateribus, duas in imis angustiores. Alvus lutea est, nigris punctatis maculis variegata.

Caput supernè pressum circa cervicem latum, & crassum in angustum, & acuminatum anteriùs definit. Oculi parvi, profundè insiti. Os edentulum cirris, vel carunculis capillaribus barbatum.

Venter cum caudâ supernè, & infernè æqualem semper latitudinem servat, sed à meatu excretorio versùs extremum ejus crassities attenuatur. Linea à branchiis ad extremum caudæ decurrens corpus in duas partes subdistinguit.

Pinnis quinque gaudet. Duæ ad branchias, una ad meatum excretorium, una ad medium dorsi locatur: Caudæ plana semicirculari figurâ definit; omnes pinnæ fuscae, & nigricantibus maculis variegatæ sunt.

Degit in paludibus, locis uliginosis, in cavernis inter arundinum radices, ex quibus persæpè effoditur.

Vescitur mucò, & cæno.

Caro suffusca, paludem & uliginem redolens, subdura, & lenta, & nonnisi in pauperum mensas affertur.

Pinguedo ad sensum nulla.

Ovorum ingenti copiâ pollet, quæ suffusca, parva, dura, & densè inter se composita sunt.

Parit mense Augusto in paludibus, & uliginibus.

S E C T I O I I.

P A L U S T R E S

Cute Squamosa

C A P U T I.

D E R U B E L L O

S I V E

R U T I L O.

DEscriptio Aldrov. * ex Gesnero allata cujusdam piscis Germanis Roddav. dicti (cui Rubellus, seu Rutilus idem Gesn. nomen tribuit) uti & icon cum eo Linguâ Austriacâ *Rottaug* Rottaug, vel *Rottaugen* Rottaugen, Rascianicâ *ИРКЕНАКѢТА* Chesega; Ungaricâ *Veres Szaryketeg* denominato (*Tab. XIII. Fig. 4.*) in omnibus consentiret, nisi eidem maxillas dentibus munitas quinque tribueret, cum noster Rottaug illis careat. Willughbeii + Rottaug, seu Erythrophthalmus, & Bramis affinis accuratè cum nostro correspondet.

Corporis figura ferè cum Cyprino juvene, & parvo convenit, dorso tamen est latiore, & terretiore, minusque acuto; lateribus planioribus, & pressioribus illo tenuior est. Longitudo unam spithamam, latitudo quatuor digitos, pondus mediam libram, octo scilicet uncias nunquam excedet. Squamæ mediocres, circa dorsum furvæ, in ventre argenteæ, rubri tincturâ modicè dilutæ: desquamati cutem virefcere ait Willughbejus. Oculorum Irides flavo colore diluuntur, aliis rubro.

Pinnæ septem numerantur figuratæ & situatæ, ut in Capitonibus, Naso, Orfo, in aliquibus, quæ medii ventris, ani, & caudæ cinnabarini sunt coloris, illæ
Tom. IV. X verò

* Lib. 5. de pisc. cap. 32.

† Lib. 4. cap. 4.

verò ad branchias, & dorfi obscure pellucidæ, & flavæ, hique oculorum irides flavas obtinent, atque à Colero in suâ Historiâ Germanicâ de piscibus vulgari linguâ *Rottfederle* Rottfederle, latinâ Rubripinnula à rubore pinnarum denominatur, in aliis omnes pinnæ furventes; & his oculorum iris rutilat; his ab eodem Authore nomen *Rottaugen*, seu Etytrophthalmi magis propriè imponitur. Atamen utraque species à vulgo, & plebe nostrâ sub nomine Rottaugen confunditur.

In paludibus inter arundineta degere solet.

Alitur muco, herbis.

Caro spinulis referta, mollis, durior tamen quàm in Cyprino.

Pinguedo carni intermiscetur, & intestina obvolvitur.

Ova exigua pallidè rubea, utcunque copiosa.

Parit Mense Martio inter arundineta, & arborum radices.

C A P U T I I.

D E

ALBURNO AUSONII.

Quem Willughbejus * sub Alburno Ausonii describit cum nostro *Burckhofer* Burckhofer Austriacâ linguâ sic dicto eundem esse effigies data nostri similima confirmare videtur (*Tab. XIII. Fig. 3.*).

Pisciculus brevis, pressus, tenuis, & latiusculus est. Dorso, & alvo æqualiter repandus, ferè nunc natæ Bramulæ similis. Supra magnitudinem à figurâ demonstratam nunquam augetur, imò hæc ipsum majorem exhibet, quàm esse solet. Cutis tegitur squamulis tenuibus, facilè deciduis, magnis pro tam parvâ corporis mole: hæ in dorso ex cæruleo fuscescunt, in lateribus, & ventre argenteo, purpureo cæruleo, & viridi colore inter se collidunt.

Caput uti in Bramâ aut Cyprino (si parva magnis comparare licet) conformatur. Oculorum pupilla nigra; iris eorundem maculâ rubrâ notatur; quapropter multis *Rottangle* Erytrophthalmulus dicitur, & cum Rutilo Gesn. præcedenti Capite descripto perperam confunditur. Os edentulum.

Pinnulis septem gaudet: duabus ad branchias, totidem ad medium ventris, unâ ad meatum excretorium, caudæ forcipatâ, & unâ in medio tergi. Pinnulæ om-

nes

* Lib. 4. cap. 22.

nes obscurè pellucidæ, exceptà illâ ad meatum excretorium, quæ rutilefcit, & alterâ dorfi, quæ præterquam quod pellucida fit, nigris maculis variegatur.

Incolit paludes vadosas, quæ multam juncorum, equisetorum, & durorum, ac majorum graminum copiam progenerant.

Vescitur muco, cæno, & herbis.

Carne est molli, parùm pingui vilissimi pretii, & ferè vilium vilissimus.

Ova copiosa exilia, uti fabula, obscurè flavent.

Parturit Mense Julio.

C A P U T I I I.

D E

G O B I O C A N I N O.

Piscis *Hundtsfisch* Hundtsfisch (piscis caninus) (*Tab. XIII. Fig. 2.*) Austriacis sic dictus, ab ignaris sæpè sæpius pro Gobio habetur, quamvis cum eo non nisi rudem similitudinem habeat: quia verò ejusdem descriptionem hætenus apud Authores invenire non licuit, fas nobis sit eundem Gobium à vulgi opinione, & Caninum à Germanico Hundt denominare.

Est itaque Gobius caninus piscis, parvus magnitudine effigiem adjectam nunquam excedens, tumidus apparenter, ventricosus, & oblongus.

Cutis squamis respectu corporis magnis obtegatur, quæ eidem buffonis colorem tribuunt, circa dorsum magis ad nigrum inclinant, corpori non arctè adjacent, sed modicè ab illo elevantur. Linea albis punctis constans utrinque à branchiis per latera ad caudam protensa tergo vicinior, quàm infimo ventri.

Caput breve, subteres, lateraliter modicè pressum, & versùs os gracilescens. Oculi magni circulo argenteo circumdati. Os denticulis exilissimis: extremitas rostri superioris latiuscula; labrum aliquantùm retrò curvum. Rostrum inferius ultrà superius prominet, & versùs os ascendendo ad superius reflectitur.

Venter amplus, laxus, multùm protuberans; Dorsum latiusculè subteres.

Cauda ad meatum excretorium incipiens tenui & angustâ bifurcatâ pinnâ terminatur.

Pinnas septem fortitur, omnes obscurè pellucidæ, quæ dorfi, & caudæ utraque transversaliter uno nigrarum macularum ordine lineatur. Duæ ad branchias, to-

tidem ad medium ventris locantur. Quinta juxta meatum excretorium provenit. Sexta dorſi eſt, quæ latiſcula tredecim radios obtinet. Septima caudæ forcipata.

Uti ipſe ſordidus eſt, ita ſordidiores, & fætentes aquas ex inundationibus in ſcrobibus, & ſoſſis relictas incolit.

Veſcitur cæno, & infectis exilibus.

Carne eſt inſalubri, naſeam excitante, nonniſi ab ignaro, & reliquis piſcibus inadvertenter intermixtus menſæ affertur. Vere duntaxat, & tunc quidem rarò ejusmodi piſcem videre licet, nam hoc tempore ineunte glacies rumpitur, cujus fruſta ſibi invicem violenter ob curſum velociſſimum fluminis colliſa, ſubtruſa, & ſupertruſa quandoque adeò capacitatem fluminis infarciunt, & explent, ut aquam ſtagnare, & alio exundare faciant, quæ exundans diverſi generis piſces in loca, ubi Gobius caninus degit, deſert, quorum cauſa his ſolummodò temporibus ea loca piſcatores perluftrare ſolent, & inter reliquos, & hunc capere.

Ovorum tertia fui ponderis parte potitur circa tempus parturitionis: hæc exilia obſcurè flava.

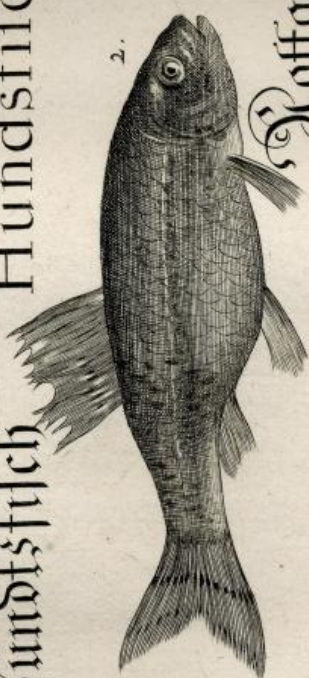
Parturit Menſe Aprili.

Mustela fossilis.

Pisgurn.

Gobius caninus.
Hundsfisch.

Alburnus Ausonii.
Bürckhofer.

Rubellus.
Rottaugen.
Zaruena chefegha.

Veres Szárnýuketzégh.

C A P U T I V.

D E

C A R A S S I O.

CArassius Gefn. ex Aldrovando * Cyprinus latus alius, II. Carassii genus Wil-
lughbeii + Germanis nomine *Gareis* Gareis. Ungaris Coras. Rascianis
Карасакъ Karasak intitlatur (*Tab. XIV.*). Huic corpus latum, pressum, te-
nue. Longitudo ad latitudinem dupla. Dorsum valdè repandum. Colore squa-
mis, capite, caudâ, pinnis, & ovis cum Cyprino convenit, ejus pinnæ tamen
magis furvent.

Inhabitat paludes, & plerumque in arundinetis detinetur.

Alitur mucos, & herbis.

Caro recentior, minus pinguis, quàm Cyprini.

Parturit Mense Majo.

* Lib. 4. de pisc. cap. 43.

† Lib. 4. cap. 5. §. 2.

Carassius.
Gareifsel.
Gareifsel.

Καρασάκδ. Karafak.

C A P U T V.

D E

T I N C A.

TInca communiter Authoribus, Aristoteli *ψύλλα* Germanis *Schlein* Schlein, Ungaris *Variahal*, Rascianis *Λίρλιακ* Liniac, (*Tab. XV.*) figurâ corporis fermè Cyprino assimilatur. Dorsum tamen minùs acutum in Tincâ, quàm in illo: ultra longitudinem duarum spithamarum, latitudinem novem circiter digitorum, pondus duarum librarum non excrescit. Cutis ei nigra, virescens, squamulis, quæ molles, tenuissimæ, exiles, muco quodam oblitæ, quo totus piscis lubricus redditur.

Figura capitis ventris, & caudæ Cyprino similis est. Iris oculorum rubet, & caudæ pinna plana, & lata minùs bifurcata est.

Pinnæ numero septem, nigricantis coloris. Duæ sunt ad branchias, totidem ad medium infimi ventris: una post meatum excretorium, alia è regione superius post medietatem dorsi enascitur. Ultima denique jam supramemorata caudam terminat.

Paludes amat.

Alitur muco, & cæno; lumbricis terrestribus minoribus pro escâ hamo appositis multum allicitur; quod etiam notat Willughbejus *.

Caro alba, mollis, haud insuavis, si paludem non redolet (quod tamen plurimæ habent) & piscis benè muco repurgatus fit.

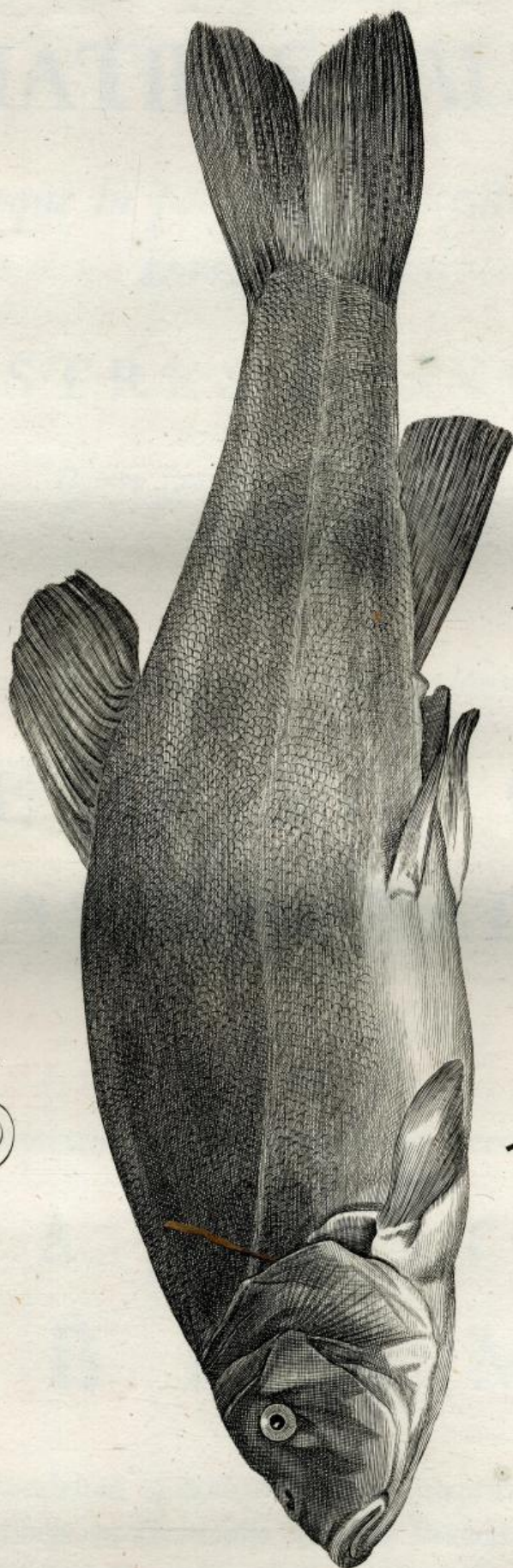
Pinguedo, quâ copiosè pollet, ferè omnis intestinis adhæret.

Ova alba mucosa, & exilia.

Parit mense Julio, quo tempore inter arundineta in altum ascendit.

* Lib. 4. cap. 6.

Tinca.
Schlem. Schlein.

Andjakò Liniac.
Varjahal.

TRACTATUS IV. FLUVIATILES PALUSTRES

*Qui æque in paludibus adjacentibus, ac in
Danubio degunt.*

PALUSTRES FLUVIATILES

Omnes sanguinei, spinosi, & cute

squamosa

sed pinnis

aculeatis

non aculeatis

SECTIO I. FLUVIATILES PALUSTRES

pinnis non aculeatis

CAPUT I.

DE BRAMA I.

CYprinus latus Rondeletii in Aldrovando *. Cyprinus latus, seu Brama Gefneri ex Willughbejo †, Germanis *Braxen* Braxen, vel *Bleinzen* Bleinzen; Ungaris *Kesfegi*; Rascianis *Планика* (*Tab. XVI.*) respectu aliorum piscium ejusdem

Tom. IV.

B b

dem

* Lib. 5. cap. 42.

† Lib. 4. cap. 3.

dem ponderis latissimus, planissimus, & tenuissimus est, dupla ejus ad latitudinem longitudo; reperitur longitudinis sex palmorum, & latitudinis trium; ponderis sex librarum. Colore in dorso ex cæruleo nigricat, albescit versus ventrem, juniores senibus albiores, uti etiam foemellæ; squamæ grandiores sunt, deorsum striatæ ut observat Willughbejus §.

Caput breve, parvum pro corporis magnitudine, ejusdem figuræ ut in Cyprino, mustacibus tamen caret. Labra obscurè alba. Os edentulum, Palatum carnosum.

Dorsum insigniter repandum, seu arcuatum, & cultellatum. Venter multum compressus, angustus; altus tamen, quod enim amplitudine secundum latum deficit, altitudo complet. Lineæ latera dividentes à branchiis statim deorsum in arcum flectuntur, dein rectius usque ad pinnam caudæ procedunt.

Caudâ simili cum Cyprino gaudet.

Pinnæ septem furvæ, seu ex cæruleo nigricantes: quatuor (quibus natat) figurantur, & situantur, ut in Cyprino quinta perampla meatui excretorio succedit ad caudam proximè producta; sexta alta paulò ultrà mediam longitudinem dorsi provenit, cujus expansæ summa acies versus caudam declivis. Septima caudæ bifurcata.

Moratur in locis quietis, & plerumque in arundinetis.

Vescitur muco, herbis, argillâ, bruchis, majalibus; coctâ avenâ, & hordeo à piscatoribus pro escâ adhibitis mirum in modum allicitur.

Aldrovandus *, ex Platinâ Bramas pisces insipidos affirmat. Willughbejus † Bramas esse carne molli, nec multum laudatâ asserit. Verum enim verò à nostratibus pluris quàm Cyprini, & gratius duriuscula aestimatur, plurisque venit, ac ille.

Multum pinguescit, præsertim in Ungariâ: intestina copiosâ pinguedine sunt referta. Ova Cyprini similia.

Generat Martio, & Aprili in altum inter arundineta ascendens, his mensibus albicantia quædam puncta, prominentia, dura uti claviculi, piscatoribus flores dicta, ex cute, & squamis masculi prorumpunt; his elapsis deperduntur. Idem etiam Willughbejus ex Gesnero adnotat de suâ Bramâ Germanorum Steinbrachs-men, & Thombrachs-men. Austriacis piscatoribus pro tempore illo, quo prædictas excrecentias habet peculiari nomine *Rhenbraxen* Rhenbraxen denotatur.

* Lib. & cap. supra cit.

† Lib. & cap. supra cit.

§ Loco supra cit.

Mas.
Rhen Braxen.

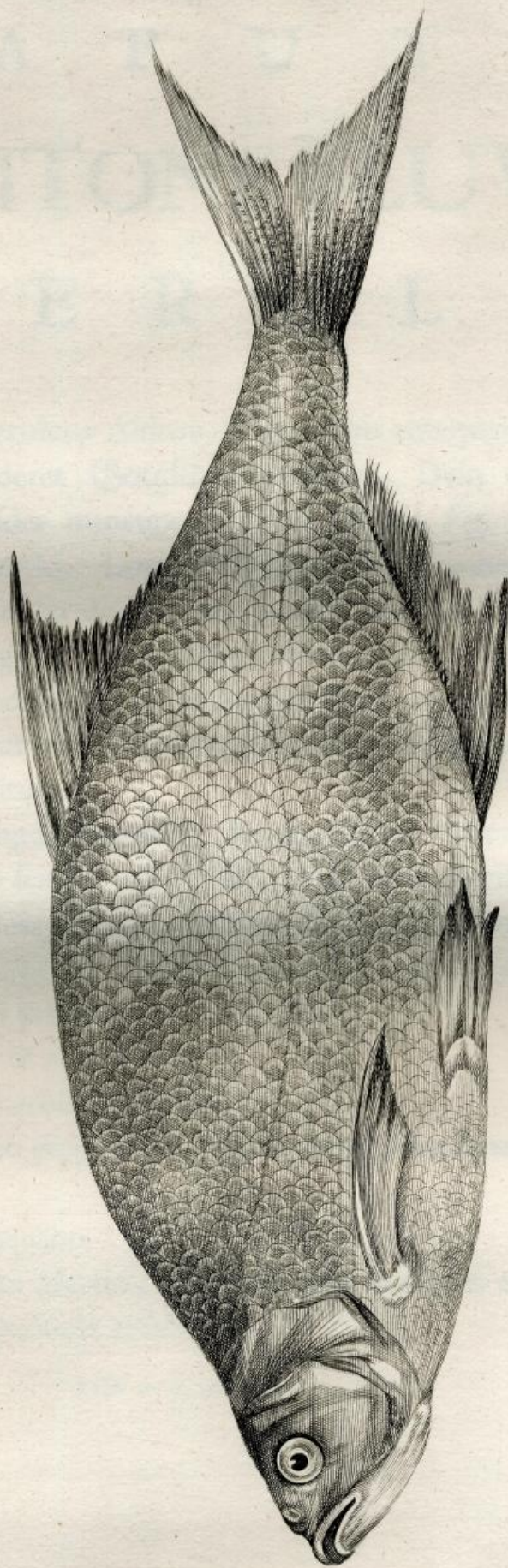
Brama. I.
Rhen Bräven.

B R A M A I I.

BRama altera Germanis *Scheich Bleinzen* Scheich Bleinzen dicta (*Tab. XVII.*)
fœmina est. Hæc est cute pallidior, & albidior; ultra pondus unius, & me-
diæ libræ vix major evadit, neque mutationes subit, uti suprà descripta species.

Brama. II. Fœmina.
Bräsen. Braxen. Плам'іка. Platica.

CAPUT II.

DE CAPITONE FLUVIATILI

C O E R U L E O.

Capito fluviatilis cœruleus Aldrov. * Germanis antequam ultrà unam, & mediam libram ponderet *Gengling* Gengling, Dein verò *Bradefisch* Bradt-fisch, Vel *Seider* Seider nuncupatur (*Tab. XVIII. Fig. 1.*). Ungaris *Dewerkesegi*. Rascianis *Dewerki*. Longitudo maximi est unius cubiti, latitudo decem, aut duodecim circiter digitorum, pondus quatuor librarum. Aldrov. ejus latitudinem quatuor digitos non excedere asserit, verum de nostro id verificari non potest, siquidem latitudo hujus ità ad longitudinem proportionata, ut corporis figura Cyprino assimiletur, eo tamen tenuior est, dorsum crassius, & teretius, ac latera magis pressa fortitur.

Pinnae furventes tempore hyemali, & generationis rubent, uti & in minoribus. Willughbejus † pronas semper rubere ait, quod de minoribus tantum verificatur, cum asserat eos ultra duas libras non excrescere. Septem numerantur: situantur, & figurantur, ut in Cyprino, exceptò quòd illa, quæ ex dorso emergit, ad tantam longitudinem non producat, uti in illo.

Incolit loca quieta, & arundineta.

Alitur vermiculis, herbis, & cæno.

Caro quandoque adeò pinguis est, ut præpinguedine flaveat. Grati saporis: præfertim assa.

Ova similia ut in Cyprino.

Parit inter arundineta Martio, & Aprili, ubi in altum ascendit. Masculi squamæ (dum generat) asperiores redduntur.

* Lib. 5, de pisc. cap. 19.

† Lib. 4, cap. 11.

C A P U T I I I .

D E

PHOXINIS SQUAMOSIS.

Quem Rondeletius sub nomine Phoxini squamosi adfert, apud Aldrov. * allegatus Gefnerus eum esse conjicit, qui suis Bambelle dicitur: nos Bambelle secundum descriptionem Gefneri eum arbitramur, qui nostris Austriacis sub nomine *Lauben* Lauben indigitatur: duæ autem hujus species reperiuntur, quas Germani in *Reislauben* Reislauben, & *Windlauben* Windlauben dividunt: allata descriptione prioris, differentiam secundæ adnotabimus.

* Lib. 5. cap. 32.

P H O X I N U S S Q U A M O S U S I.

Reis-Lauben Reis-Lauben (*Tab. XVIII. Fig. 2.*). Pisciculus est oblongus, lateraliter pressus, longitudinem digiti longioris non superat; latitudine ad duos transversos non accedit: squamulis exilibus, tenuibus, & translucidis tegitur. Cutis circa dorsum obscurioris est coloris, circa latera, & ventrem imum alba, seu argentea.

Caput ei pro sui magnitudine crassiusculum, in lateribus pressum, supernè minùs declive, quàm infernè acclive; maxilla inferior linguiformis, superiore brevior, minor, & angustior, intrà superiorem se accommodat. Cranium, & labra pellucida. Oculum dentibus expers. Oculi magni, Iris eorum aurea, & argentea. Pupilla nigra.

Venter deorsum repandus; dorsum ferè cum caudâ æquali, & rectâ lineâ correspond-

respondet (figura dorsum repandum erroneè demonstrat) linea utrinque à branchiis rectè ad caudam deducitur, & hæc superior est, & dorso vicinior; alia inferior priore magis conspicua, deorsum repanda, & arcuata, circa cervicem inflexa, uti prior etiam ad pinnam caudæ terminatur.

Cauda ut in Naso, vel Capitonibus conformata.

Pinna in dorso medio unica est, binæ ad branchias, totidem in medio ventris: alia post anum latiuscula, ultima caudæ bifurca. Omnes albæ, & pellucidæ sunt.

Amat fluentia, quietiora, & profunda.

Vivit muco, limo, & luto.

Caro mollis, aristis referta, ob hanc in vilissimorum numero reponitur, utcunque tamen pinguescit.

Ovula exilia, albicantia. Includuntur membranulæ subtili, argenteæ, splendenti, & punctulis nigris, minutis supernè densius, infernè rarius eleganter inspersæ.

Parturit Junio inter arundines, & arborum radices.

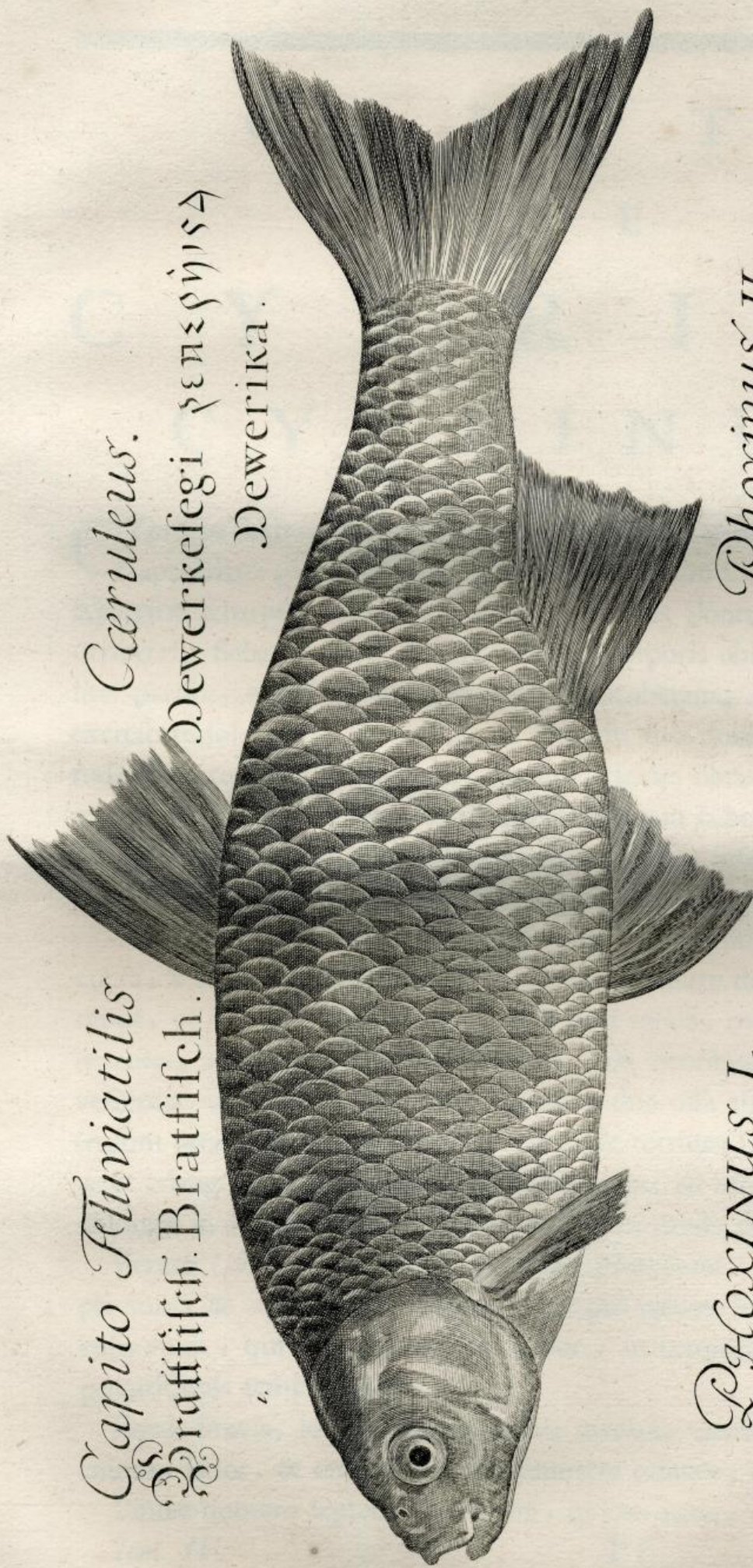
P H O X I N U S II.

PHoxini secunda species Germanis ~~Wind-Lauben~~ Windlauben dicta (Tab. XVIII. Fig. 3.), differt à priore, quòd hæc angustior, & longior sit, neque ventre repando, uti prior. Magnitudinem ab effigie expressam excedere non solet.

Capito Fluviatilis
 Graffisch. Bratfisch.

Ceruleus.

Девекефегі ρεπερήςια
 Dewerika.

Phoxinus I.

Reislauben.
 Weislauben.

2.

Phoxinus II.

Windlauben.
 Windlauben.

3.

C A P U T I V.

D E

C Y P R I N I S

C Y P R I N U S I.

CYprinus Aldrov. * plerumque à nostratibus Latinè, & fortè perperam Carpio appellatur, ab Oppiano, ut asserit Aldrov. Græcè *Κυπρίαν*, Germanis *Kharpfen* Kharpfen dicitur, Ungaris aliquibus Pontty, aliis Poidka. Rascianis *шаранъ* Scharan (*Tab XIX.*). Figurâ corporis oblongus, & latus est, lateraliter pressus, nonnihil tamen in ventre protuberans; in magnam corporis molem excrefcere solet, ita, ut quandoque latitudo ejus duas spithamas circiter, longitudo duos cubitos, & medium, pondus triginta libras adæquet. Cutem inter omnes pisces Danubiales squamis maximis munitam habet: color hujus in dorso fuscus est, qui ad latera in citrinum vertitur, versùs infimum ventrem albescit; totus piscis pro ratione ætatis majoris magis, magisque flavescit.

Caput breve, lateraliter spectatum quasi triangulum, cujus latera nonnihil excurva, à tergo ad labra obliquè, & curtim cranium deprimitur. Totum denique caput, ut in Tincâ formatum. Oculi sunt medii, modicè extra cranium protuberantes, ante quos sunt duo foramina. Os dentibus caret, mediocre, labra flavescencia: dentium tamen vicem suppleant duo ossa aspera, satis durè digitum intrusum prementia in inferiore parte sita, & tertium superiùs in palato, quod læve & triangulare, ut rectè asserit Rondeletius: ad labrum superius carunculæ duæ oblongæ in acutum desinentes, & mustacum modo dependentes enascuntur.

Venter (ut ante notatum) lateraliter protuberat. Dorsum arcuatum, seu repandum, & cultellatum. Alvus variat pro ratione sexûs, & temporis; in masculis enim, qui lac gerunt, angustior, in fæminis verò latior, præcipuè circa parturitionis tempus existit.

Cauda brevis, longitudinem circiter mediam ventris æquat. Circà ventris terminum latior, & crassior, ad extremitates tenuior, & angustior evadit.

Pinnæ numero septem: minorum, quibus natat, duo æqualia sunt paria, quæ

Tom. IV.

F f

angus-

* Lib. 5. de pisc. cap. 48.

angustiores, & craffiores circa basim, in progressu versùs extrema tenuiores, & obliquè latiores existunt. Unum par in latera propè gulam ad branchias, alterum in medio ventris in alvi latera inferitur. Quinta ad meatum excretorium latè producta, & caudam versùs concidens. Hujus primum, & anterius officulum, quà caudam respicit ferratum. Sexta in medio dorsi incipiens ad caudæ initium propagatur, & caudam versùs concidit. Septima caudæ bifurcata. Pinna hæc circa basim fusca, progrediendo ad extremitates magis, magisque flavescit. Dorsi fusca est, quæ in pronâ parte locantur magis flavicant. Jam in paludibus, jam in fluvio circa ea loca circumvagatur, quæ ei alimentum suggerunt.

Illud autem est argilla, limus, mucus, & herbæ.

Caro albicans, mollis, benè saturans; mollior, sed pinguior in illis, ob aquas segniores, qui in Ungariâ degunt. Recentior verò, & salubrior, in illis, qui in Austriâ.

Pinguedinis plurimùm intestinis adhæret. Caro circa alvum in majoribus, & præcipuè in Ungariâ captis præ pinguedine lardo suillo per similis.

Ova coloris rutilè flavicantis, magnitudinis seminis millii. Illis copiosè repletur circa Ver.

Parit Mense Majo in fluento vadoso, & glareoso, quo tempore fortiter contrà fluxum aquæ nititur.

Hujus generis Carpionem, 4. ferè pedes longum, & 27. libras ponderantem, ad confinia Transylvaniæ, è flumine Temis, Ann. 1701. 5. Martii, accepimus.

CYPRINUS. I.
Karpfen.
Karpfen.

шагнб. Саран. Pontty.

C Y P R I N U S II.

CYprini secunda species Germanis ~~Spiegel-Kharpsen~~ Spiegel-Kharpsen vel ~~König~~ König dicta (*Tab. XX. Fig. 1.*) differt à priori, primò squamis quadruplo majoribus (*Tab. XX. Fig. 2.*). Hæ quâ parte infiguntur pellucidæ, posteriore verò ad medium ambitum aurei coloris sunt, rarò integro ordine sibi succedentes: secundò cute, quæ circà dorsum nigra, circà latera, & alvum aurei coloris, in majoribus aliquantùm splendens: potiori ex parte squamis, nuda, sub squamis mollior, quâ illis non tegitur durior. Carne delicatior est priore.

Cyprinus. II.
 Spiegel Karpfen oder König.

Spiegel Karpfen vel Kenig.

*Squama ex Cyprino hujusmodi trium
 librarum, et medicæ ad naturalem
 magnitudinem expressa.*

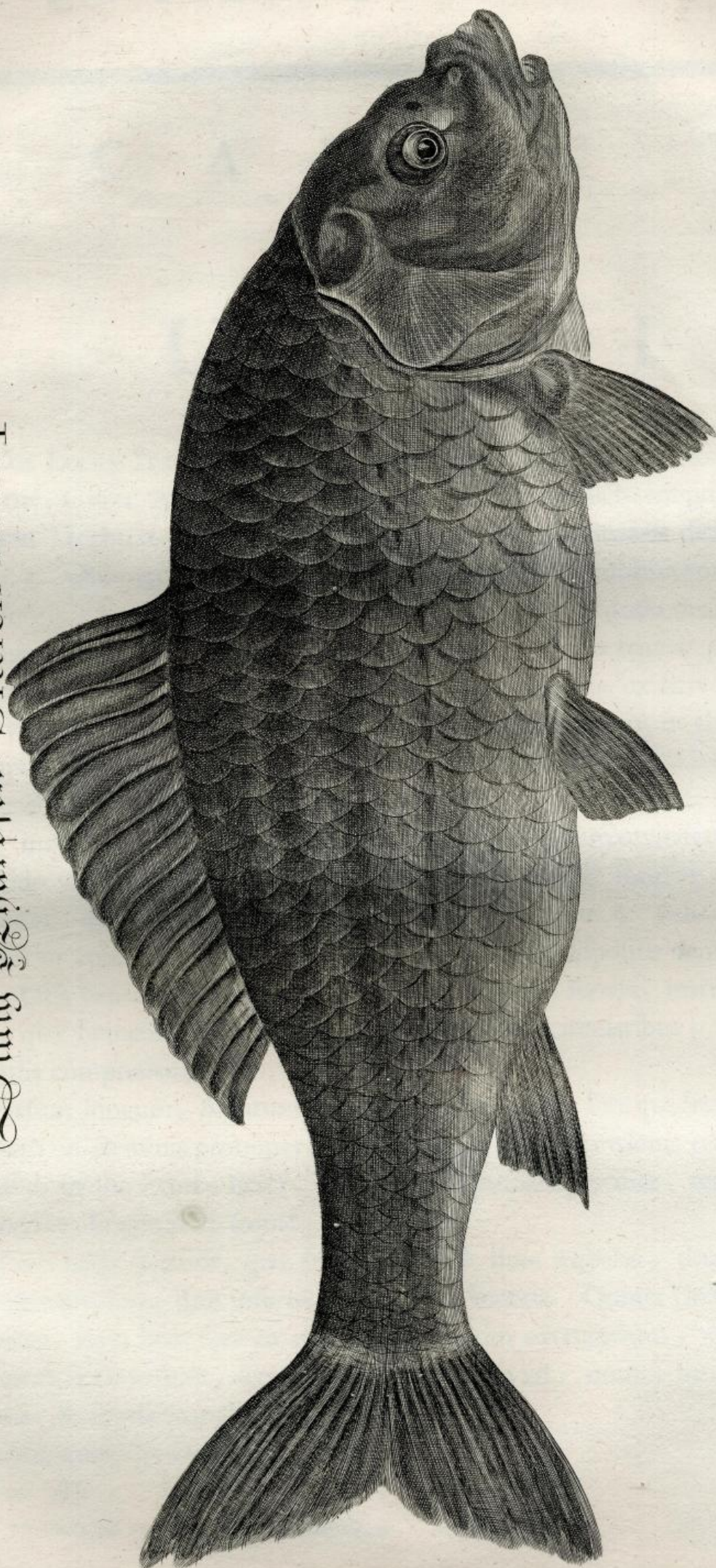

C Y P R I N U S III.

CYprinus tertius noster, Willughbejo * Carassius tertius est: *Germanis id generis* (ait) *vocantur Halb Karafs, id est dimidii Carassii, ab aliis Karpkarafs, quoniam è Carassio, & Carpa veluti compositi videntur.* Verùm hæc denominatio vulgaris esse videtur, circa Albim; circa Danubium à nostratibus nomine **Sittich-Kharpsen** Sittich-Kharpsen denotatur (*Tab. XXI.*). Similitudine inter Cyprinum & Carassium mediat, nam ex ovis Cyprini, quantum Piscatores asserunt, & semine, vel lacte Carassii, aut è contra progeneratur: horum nullus repertus, qui ultra tres libras ponderavisset.

* Lib. 4. cap. 5.

Cyprinus. III.
Zittig Karpfen. Sittich Karpfen.

CAPUT V.

DE

LUCIO.

Piscis Lucius Latinis Authoribus communiter sic dictus, ut Rondeletius opinatur, Græcè Aufonio παραγλυξ nomine à Lupo deducto insignitur. Germanis *Hochten* Hochten. Ungaris Cluka, Rascianis ψογκα Stukha dicitur (*Tab. XXII. Fig. 1.*). Oblongus est, ventris laxi, inter omnes Danubiales voracissimus, & rapacissimus. Longitudo maximi quatuor cubitorum, latitudo duarum ferè spithamarum, pondus sexaginta librarum observatur. Squamis tegitur parvis, densis, & confertis; harum color in tergo furvus est, in lateribus ex furvo-cinnericius, in alvo verò albus; lutescentibus maculis ubique, præterquam in alvo variegatur.

Caput oblongum, macrum, à dorso usque ad oculos quadratum, exindè in rostrum anserino simile figuratum. Oculi minùs, quàm in aliis piscibus protuberant, mediocres, antè quos sunt duo foramina in unam cavitatem coëuntia ut notat Aldrovandus. Maxillæ oblongæ, inferior superiore longior, ad latera dentibus caret, ut affirmat Willughbejus †, & Aldrovandus §. Palatum, ut & maxilla inferior anteriùs plurimis, acutis, & diversâ acie dispositis denticulis exasperantur. Offa branchiarum quoque denticulis subtilibus ferrata, mandibulæ pars inferior, quæ branchias tegit ex multis decurvis, semicircularibus, & laxè connexis officulis componitur.

Dorsum longum, & latum unà cùm ventre piscem ferè quadratum reddit. Venter verò in foeminis prominet, & præcipuè circa parturitionis tempus.

Cauda in suo exortu latior, & crassior ad pinnam gracilior, tertiam circiter ventris partem longitudine æquat.

Pinnis natat quatuor, quæ inter se fermè sunt æquales, duæ harum sunt ad branchiarum ima, duæ infernè ad medium ventris. Quinta circa terminum dorfi exoritur, sexta huic ferè ex adverso ad meatum excretorium, ambæ ultimæ versùs caudam concidunt, septima caudæ bifurcata est: omnes sunt fuscè-flavicantis coloris, & nigris maculis variegatæ.

Amat quietiora loca, uti arundineta.

Tom. IV.

Ii

In

* † Lib. 4. cap. 21.

§ Lib. 5. de pisc. cap. 49.

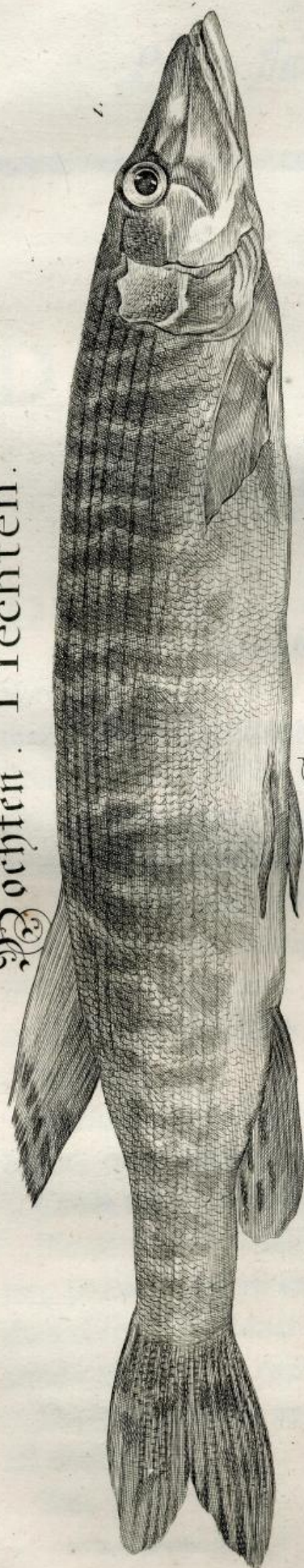
In pisces degraffatur, & adeò vorax est, ut etiã suo generi non parcat: In-
glutit item ranas, & cancos. Ungarici piscatores, dum illos in magnâ copiâ ad
condiendum sale exenterant, in eorum ventriculis quandoque serpentes inve-
niunt: capitur etiã nonnunquam cum piscibus extra os prominentibus, qui ex-
tracti, parte, quâ ventriculo inerant, consumpti conspiciuntur.

Caro albicans, duriuscula, & recens, salubris æstimatur.

Pinguedo, quâ pro copiâ pabuli magis, vel minùs abundat omnis intestinis ad-
hæret. Ova coloris vitellini, magnitudine seminis millii: quantitate suâ circâ
tempus parturitionis ad minimum quartam, si non tertiam carniû partem
adæquant.

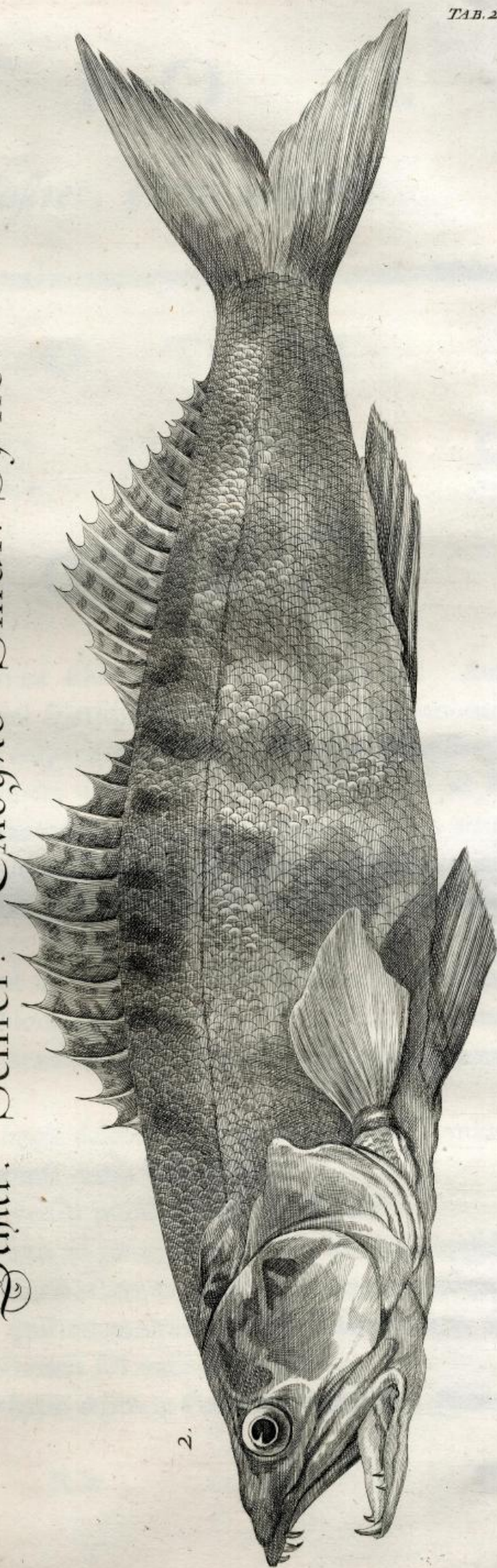
Parit Mense Martio, quo in altum (& plerumque inter arundineta) ascendit:
hoc tempore, quasi cæcus, & adeò turbatus est, ut eum sæpè sæpiùs in alto stan-
tem solis manibus ex aquâ eripere liceat. Quod ipsemet propriis oculis in brac-
chio Danubii Viennæ mœnia præterfluente conspexi. In quo Lucius quatuor cir-
citer librarum in alto steterat; postquam ad lapidum injectiones copiosas non ter-
refactus, & abactus, tandem duo illi se naviculâ approximarunt, qui illum solis
manibus ita perturbatum ex aquâ in naviculam transposuerunt, hîc negligenter cu-
stoditus, ubi se recollegit, denuò in flumen exiliit, & effugit.

Lucius.
Höchen. Hechten.

щюка. Stukha. Cfuka.

Lucioperca.
Schiel. Смоул Smul. Sýllo.

2.

S E C T I O II.

Pisces fluviatiles palustres, pinnis aculeatis.

C A P U T I.

D E P E R C I S

P E R C A I.

Perca fluviatilis Rondeletii, Gefneri ex Aldrovando * Græcorum περκα. Auftriacorum *Bersfling* Berstling, vel *Berschling* Berschling, Rascianorum Wretenſa (*Tab. XXIII. Fig. 1.*) figurâ corporis non multum Cyprino abſimilis eſt, magnitudine quandoque, ad longitudinem unius, & mediæ ſpithamæ: ad latitudinem octo ſcilicet tranſverſorum digitorum, pondus duarum librarum attingit. Squamæ duræ, aſperæ, firmiter cuti infixæ, ex flavo fuſcæ, aliququaliter etiam virenti colore relucentes. Venter imus albet; totum corpus quatuor, quinque, vel ſex areolis nigricantibus maculatur.

Caput parvum configuratum ferè, ut in Cyprino; Oculi magni protuberantes, iride aureâ circumdati. Os in latera oblongum, inæquali ordine inſitis, acuminatis dentibus horridum; Operculum branchiarum verſus ventrem in mucronem definit.

Dorſum magis aſcendere, & alvus magis deſcendere videtur, quàm in Cyprino. Linea, quæ à branchiis ad caudam protenſa dorſo vicinior eſt.

Cauda teres à principio ſuo craſſiori verſus pinnam ſuam gracileſcit.

Pinnæ duæ ad branchias locantur, binæ ad principium ventris his ferè ſuppoſitæ; una ad meatum excretorium, & caudæ bifurcata; hucusque recensitæ rubent; duas obſcurè diaphanas in dorſo gerit, quarum anterior ſpinofis radiis aculeata, ſecondæ ad primum radium longum deſinentiâ ſuâ exili eſt continua.

Degit plerumque in arundinetis. Martio etiam in fluentum ingreditur, & contra natitat.

Pisces venatur, invida Lucio est, ab illo enim prædâ se depauperari credit, unde illum aculeis suis è loco, & pascuis depellere solet.

Caro alba, salubris, friabilis, grati saporis est; concoctu facilis existimatur, unde à multis Medicis patientibus conceditur.

Pinguedine nullâ in carne, paucâ in intestinis gaudet.

Ova alba, dura, ob duritiem difficillimæ concoctionis, nullius ferè saporis, quare à plerisque mensæ non apponuntur.

Parit Martio in Arundinetis.

P E R C A I I.

Perca fluviatilis minor Aldrov. * & apud eundem Cernua Bellonii, nostris Austriacis Danubii accolis ridiculo nomine *Pfaffen Laus* Pfaffen Laus (id est Pediculus Clerici) dictus, (*Tab. XXIII. Fig. 2.*) tegitur squamulis pro corporis ratione majusculis, duris, crenatis, scabris. Color earum in dorso quodammodo obscurius ex flavo fuscus, ventrem versus magis, magisque clarescit. Denique fuscus viridis, flavus, & cæruleus color inter se colludunt, fuscus tamen super reliquos exaltatur: totum corpus aliquot nigricantibus maculis signatur.

Conformatione juveni, & parvæ Percæ antecedenti capite descriptæ est simillima. Dico *parvæ*, nam ultra magnitudinem ab effigie exhibitam pertingere non solet, imò vix hanc attingere: undè consultius me facturum existimavi, si ea, quibus à tali juveni, & parvâ Percâ differt, in medium adduxero, quàm novam descriptionem addidero.

Differt igitur primò à Percâ ordinariâ, & paris cum ipsa magnitudinis colore nuper declarato. Secundò capitulo majore, & crassiore. Tertiò ventre imò minùs dependente. Quartò pinnis dorfi, nam unam tantùm habet oblongam, totam ferè dorfi aciem occupantem: differentem tamen partibus, nam anterior aculeis riget, posterior his caret; aut si duas statuere mavis. Anterioris ultimus radius aculeatus ita altus est, uti primus non aculeatus posterioris; utraque sibi continua. Quintò Pinnarum colore, qui in pinnâ dorfi, & caudæ nigricantibus maculis est variegatus; in Percis ordinariis verò pinnæ pronæ rubent, caudæ, & dorfi unum duntaxat colorem habent.

Quietiores, & palustres amat aquas. Plerùmque inter arundineta versatur.

Pascitur recens natis pisciculis.

Carne suaviori, & salubriori Percæ prævalet.

Pinguedo ad sensum nulla, forsitan ob pravitatem pisciculi.

Ova ex albo sublutea, & exilia sunt.

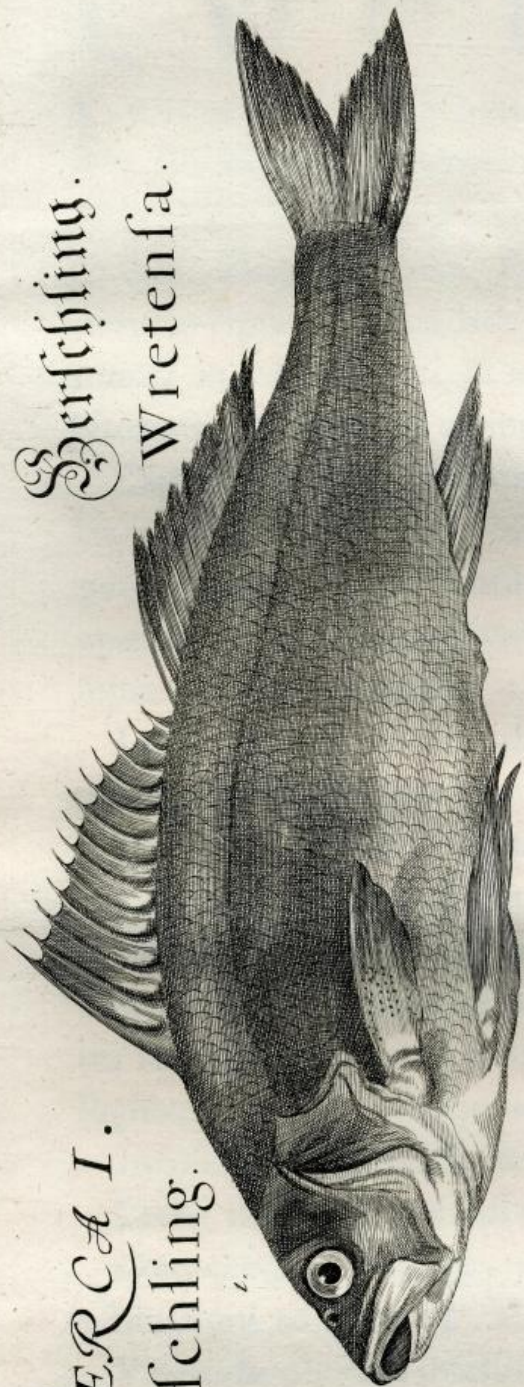
Parit inter arundineta Mense Martio.

* Lib. 4. cap. 34.

P E R C A III.

Qui Schraitsez corrupto nomine Willughbejo (Scrátzel fortassis scribere voluit, linguam Germanicam enim ignorat) nostratibus *Schrätz* Schrätz, & in diminutivo *Schrätzel* Schrätzel vocatur (*Tab. XXIII. Fig. 3.*) Percæ species est, quæ differt à Percâ nostrâ secundâ primò, quòd hæc illâ longior sit, dorso latior, & lateribus protuberantior. Secundò colore albidior. Tertiò lineis duabus nigris longitudinaliter per latera ductis; quartò capite, quod acuminatius habet in eo cranium pressius, & quasi angulatum, item rostra longiora. Reliqua omnia ei communia sunt cum Percâ secundâ, excepto quòd plus excreseat, ultra proportionem tamen effigiei adjectæ maxima non excedit.

PERCA I.
Bärfischling.

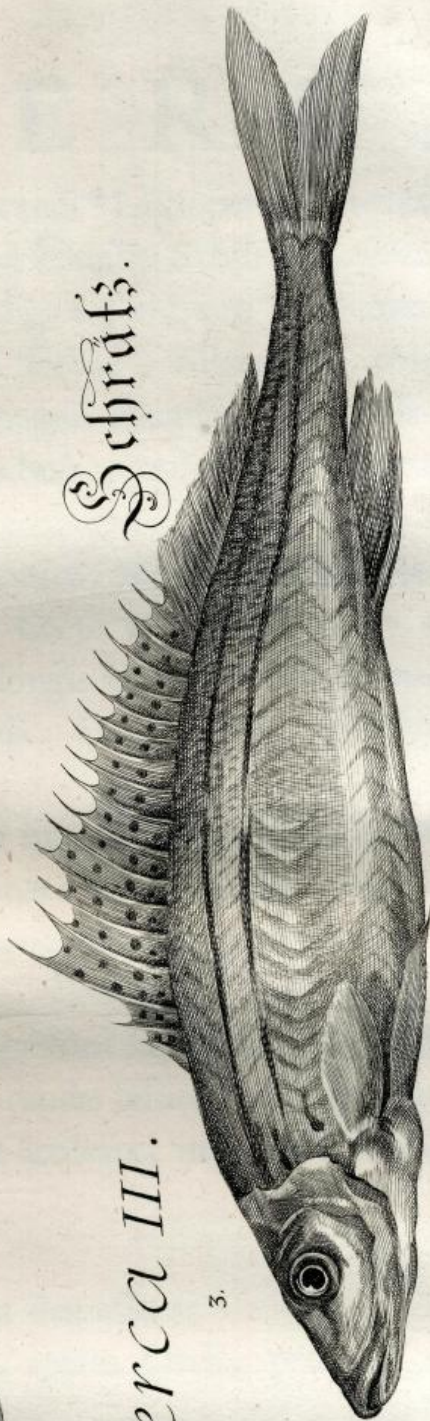

Bärfischling.
Wretenfa.

Perca II. Pfaffenlaufs.
Pfaffenlaufs.

Perca III.

Schraz.

Schraz.

C A P U T I I.

D E

L U C I O - P E R C A.

Lucioperca nostras, Schilus Germanorum, Aldrovandi * Lucioperca, Schonfeldii in Willughbejo † Germanorum *Schil* Schil, vel *Schilen* Schilen, Rascianorum Μογλυ smul, Ungarorum Sýllo, (*Tab. XXII. Fig. 2.*) corpore est longo non multum Percæ absimilis; squamæ densæ, duræ, scabræ, fulgentes, colore ex cæruleo-cinnereo, quædam atro-cæruleæ cutem magnis maculis, vel areolis insigniunt; in ventre albæ, & subtiles sunt. Longitudinis quandoque est duorum cubitorum, & ponderis viginti librarum.

Caput ut in Percâ ferè formatum, eo tamen teretius, longius, & crassius. Rostra non multum Lucii rostris absimilia obtinet. Os ut in Lucio in latera oblongum; ambæ maxillæ dentibus acuminatis, & oblongis horrent. Mandibula, seu operculum branchiarum versùs ventrem ensiformis. Oculi magni protuberantes supra oris angulos locati.

Dorsum nonnihil repandum, latiusculum, cui medio à capite usque ad primam pinnam sulcus quidam, seu canaliculus imprimitur: Latera tectiformiter à dorso expanduntur. Venter imus laxis, amplius, infernè multum protuberans.

Cauda subteres configuratur, ut in Percâ.

Pinnas octo sortitur, quaternas ad branchias, quarum binæ altiori loco, & binæ inferiori insitæ; unam ad meatum excretorium, caudæ bifurcatam; duas dorfi inter se continuas, quarum anterior spinis tredecim aculeata, ut etiam observat Willughbejus in ejus descriptione.

Incolit arundineta, & loca palustria.

Lucio rapacitate vix inferior, in reliquos pisces degrassatur.

Caro candida, friabilis, mollior, ac humidior, quàm Lucii: proximè accedit æstimatione ad Lucium.

Pinguedo plurima intestina obvolvitur.

Ova obscurè alba, magnitudine seminis millii.

Parturit inter arundines mense Junio.

A P P E N D I X.

Nostratibus Lucioperca dicitur eò, quia voracitate, uti etiam corporis conformatione inter Lucium, & Percam mediat.

Tom. IV.

Mm

CA.

* Lib. 5. cap. 59.

† Lib. 4. cap. 15.

TRACTATUS V.

SAXATILES

*Qui degunt inter petras, in scaturientibus aquis
Danubii, vel ei vicinis.*

SAXATILES

Omnes intus sanguinei, & spinosi

Sed cute

lævi

squamosâ.

SECTIO I.

SAXATILES

cute lævi.

CAPUT I.

DE

MUSTELA.

Mustela fluviatilis Aldrov. * & vulgaris Rondeletii Willughbejo: † Germanicè
Rutten Rutten. Rascianicè *Козычъ* Kuzych, Ungaricè Menyhal di-
cta (Tab. XXIV. Fig. 1.). Piscis longus, lubricus est, & squamis caret, longitu-
do

Tom. IV.

N n

* Lib. 5. cap. 2.

† Lib. 4. cap. 5.

do ejus est quandoque unius ulnæ, aut longioris brachii, circumferentia ventris unius, & mediæ spithamæ, pondus sex librarum. Cutis in quibusdam obscure, in aliis clarè furvet, & maculis seu areolis reliquo suæ cutis colore albidioribus notatur, in alvq albet.

Caput breve, supernè, & infernè latum, versùs os gracilescit. Oculi parvi. Os anterius densè infitis, brevibus, acuminatis, & subtilibus denticulis asperum.

Venter brevis: Alvus, & Dorsum lata, latera prominentia, lineâ unâ à branchiis ad extremum caudæ exporrectâ insigniuntur; in medium dorsi quoque unâ lineâ secundum longitudinem insulcatur.

Cauda prolixa lateraliter pressa, sensim attenuatur, & angustatur ad extremum usque.

Pinnæ omnes fulcæ. Duæ ad branchias, duæ in imo ventre, situ tamen anteriore locatæ. Una mollis, flaccida circà medium dorsi initium sumit, & protenditur usque ad extremum caudæ, circà quod se reflectendo, iterum usque ad meatum excretorium regreditur; hæc sibi ubique continua est.

Fundum semper petit, amat scaturigines, latitat plerùmque in cavernis circà lapides.

Pro cibo sibi pisces venatur, item vermes, & lumbricos. Clausa hepatibus bubulis minutim concisis sustentatur.

Carne commendatur inter deliciores, & salubriores, hepar pro illecebrâ existimatur.

Pinguedo nonnisi in hepate exteriùs conspicua.

Ova alba, exilia, mollia, obiter perquirenti lactes videntur.

Parit Mense Januario coarctans se in angustis cavernis, ut ova exprimat.

Myxela.
Küffen. Rutten.

Кочу нѣб Кучич. Меньшал.

Cottus.
Koppen. Koppen.

2.

C A P U T I I.

D E

G O B I O N E

Fluviatili Capitato.

Aristotelis ΒΟΥΤΕΥ, Gobio fluviatilis capitatus Gesn. Cottus Rondeletii, Aldrovando * Germanorum *Koppen*. Koppen, parvus est, ultra figuræ adjec-tæ proportionem non excrescit (*Tab. XXIV. Fig. 2.*). Corporis figura, si inver-sum spectes versus pinnam caudæ conicus est, & ventre lateraliter protuberante. Cutis glabra, & in aliquibus fusca; in aliis terræ exsiccatae colore similis; in om-nibus nigricantibus maculis, seu areolis variegata. Lineam quoque secundum to-tam sui longitudinem à branchiis ad caudam ductam recipit.

Caput magnum, depressum, latius reliquo corpore, mandibulæ cum gutture, ac si inflatae essent, protuberant, Oculi parvi, altius in medio capitis locati. Os majusculum dentibus subtilissimis asperum.

Dorsum, & venter ferè ovali figurâ rotunda, & brevia.

Cauda prolixior figurâ conicâ ad pinnam suam gracilescit.

Pinnæ eundem colorem cum cute servant. Duæ sunt ad Branchias, quæ ex-tensæ in peripheriâ suâ crenatæ, & imperfectè semicirculares sunt; aliæ geminæ imo ventri sub prioribus inferuntur, duæ exiles ad meatum excretorium, binæ in dorso, quarum prima brevis propè caput; secunda longius protracta non procul à caudâ definit. Caudæ lata, & extremâ peripheriâ semicirculariter definit.

Limpidas aquas incolit, in fundo semper immobilis delitescere solet.

Pisciculis neonatis velcitur.

Caro recens, friabilis est, in salubriorum numero reponitur.

Fæmina mirum in modum ovis turget: ova sunt exilia, vitellini coloris, nigrâ membranâ subtili obducta.

Parturit Mense Martio, quo tempore caudâ removendo lapides cavernulas quæ-rit; in illis ova sua. Lapidibus, aut lignis in fundum infixis agglutinat, à quibus jam agglutinated fæmella secedit, masculus verò triginta circiter dierum spatio ad ea se acclinando, & fortè suo lacte fœcundando custodiam gerit, donec vivere incipiant.

Tom. IV.

Oo

CA-

* Lib. 5. de pisc. cap. 22.

C A P U T I I I.

D E

F U N D U L O.

Fundulum Recentiorum, & nostratem Rondeletius ab Aldrovando * allegatus à cirris barbæ modò è rostris dependentibus Cobitidem fluviatilem barbatulam appellavit; à nostris Germanis Grundel Grundel nomen obtinet (*Tab. XXV. Fig. 1.*)

Est autem Fundulus corpore longiusculus, crassiusculus, & subteres, in tergo vix prominens; cute lævi, lubricâ, obscurè flavente, & atrè fuscis areolis variatâ tectus; mole suâ unius digiti longitudinem, & crassitiem auricularis vix excedit.

Caput mediocriter longum, crassiusculum, carnosum, circâ cervicem, & gulam crassius, in acutum ad labella desinens; Rostrum superius inferiore prominentius. Osculum dentibus expers, sex capillaribus carunculis, aut cirris barbatum; horum duo anteriùs ex superiori labello, totidem lateraliter ex inferiore, duo propè oris angulos enascuntur.

Circâ ventrem teres est, per quem à branchiis ad pinnam caudæ linea ducta superiorem partem ab inferiore distinguit.

Cauda lateraliter pressa.

Pinnæ numero septem, quæ extensæ pellucidæ sunt, concidentes obscurè furvent. Dorfi parva, & caudæ latiuscula, ac plana nigricantibus maculis insperguntur: duæ sunt ad branchias, totidem ad medium imi ventris, una post meatum excretorium.

Versatur in cœno, & etiam inter lapides in scaturiginibus.

Vescitur cœno, & herbis.

Caro recens, duriuscula, grati saporis, & salubris; salubrior tamen eorum, qui inter lapides ad scaturigines vivunt.

Pinguelcere non observatur.

Ovis exilibus, & flavis adeò antè partum abundat, ut ferè semper ventre inter coquendum disrupto extrâ promineant.

Parit Mense Majo.

S E C T I O II.

SAXATILES CUTE SQUAMOSA.

C A P U T I.

D E

T H Y M A L L O.

THymallus Rondeletii, Gefneri apud Aldrovandum * Willughbejus † apud nostrates piscatores, qui eum Viennam advehunt pro diversâ ætatis ratione diversa fortitur nomina, namque à primordio suo, quod sumit mense Junio usque ad Majum anni sequentis *Sprensling* *Sprensling* à Majo, usque ad festum S. Joannis Baptistæ *Mayling* *Mayling* dein usque ad secundum ætatis annum *Vier-tigerfisch* *Viertigerfisch*. Demum *Äsch* *Äsch*, vel *Äsch* *Äsch*. *Äsch*, vel *Äschling*, *Äsch*, vel *Äschling* à cinnericio colore nuncupatur (*Tab. XXV. Fig. 2.*).

Corpore est oblongo, nonnihil compresso, repando, & in acumen contracto, alvo latâ, & inæquali affirmant piscatores eum tertio ætatis anno longitudine cubitalem, & latitudine octo digitorum fieri, nec amplius ultra crescere, quamvis multo tempore supervivat.

Squamæ mediocres: harum color circâ dorsum cinnericius, ipse verò piscis ad ventrem magis albicat: totum corpus aliquot ex fusco lutescentibus maculis, in aliis nigris inordinatim dispersis pingitur. Alvus in senioribus flavet, & dorsum magis nigricat. Commissuræ squamarum per universam longitudinem aliquot lineas parallelas constituunt. Aldrov. & Willughb. locis citatis squamas hujus piscis *Boisduis* observant. Lineæ laterales eum dividentes dorso propinquiores sunt, quàm infimo ventri.

Caput ut in Cyprino ferè configuratum pro corporis ratione parvum, in acutum tendit. Orbita oculorum anteriore parte angulata, ad quam circulus ruffo-argenteus pupillam cingens se accommodat. Os in palato denticulis exilibus instructum

Tom. IV.

Pp

tum

* Lib. 5. cap. 14.

† Lib. 4. cap. 4. §. 8.

tum, non longo, sed quadrato ferè hiato illud aperiri observat Aldrovandus. Maxilla superior ultrà inferiorem procurrit.

Cauda ut in Lucio configuratur.

Pinnas duas ad branchias humili situ obtinet, totidem ad medium ventris, unam ad meatum excretorium; caudæ bifurcatam; geminas dorfi; anterior ampla, alta, paulum ante medium dorfi inchoat: priores radii singuli, singulis suis posterioribus breviores; extensa nunquam plana est, sed vel in dextram, vel sinistram concavè vergit; posterior crassa, parva, ferè ex adverso illi, quæ ad meatum excretorium, superlocatur. Omnes furvent, & ex cæruleo purpurascunt, clariùs, quæ sunt in pronâ parte; obscuriùs quæ dorfi, & caudæ. Dorfi anterior nigris maculis decorè pingitur.

In Danubium ex Fluvio Traun transportatur, ibique claustris piscariis inclusus jecioribus bubulis minutim concisis pascitur: in natali loco bruchulis, pisciculis, & lumbricis vescitur.

Caro alba, tenera, levior, & salubrior, quàm Truttæ habetur, quamvis hæc quò ad gustum Thymallo præferatur.

Pinguedine copiosâ pollet, eaque omnis intestinis adhæret.

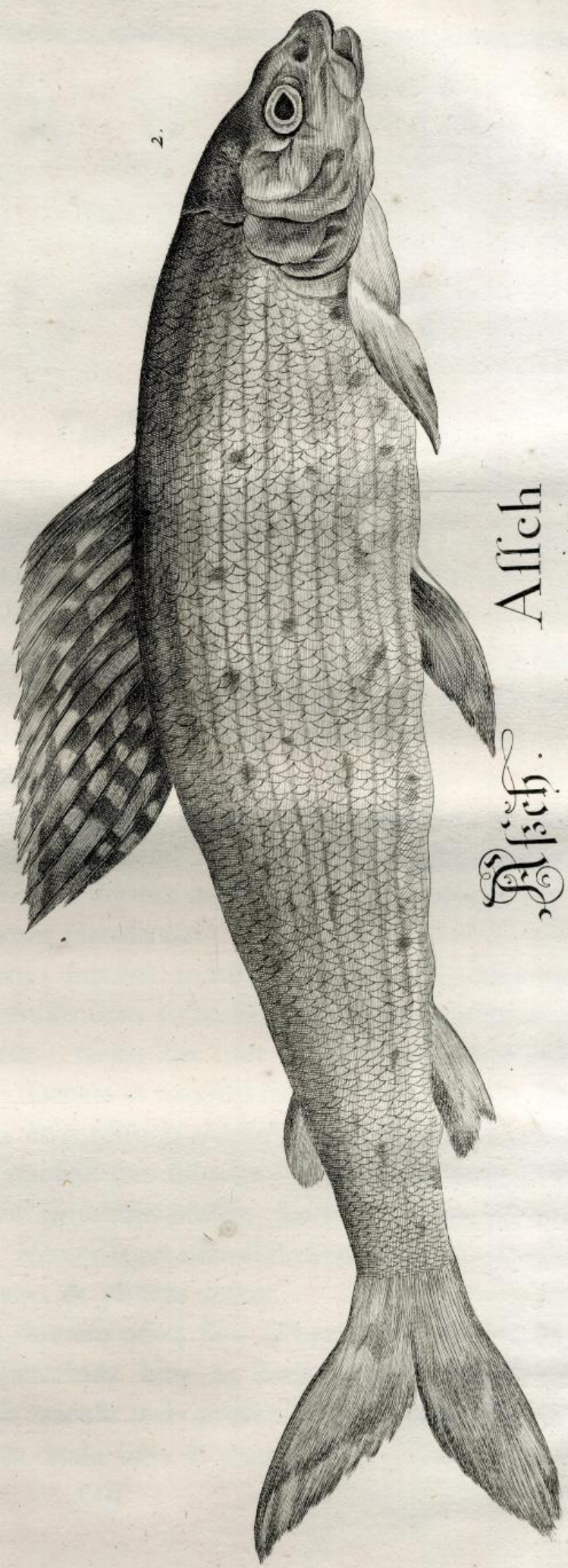
Ova magna, magnitudinis ferè parvi pisi, coloris vitellini: illis multum venter antè partum turget.

Dum pariunt, nempe Mense Martio, turmatim contrà fluentum natitant, par, & par; masculus scilicet cum fæmellâ se consociant; pinnâ caudæ lapillos amovent, scrobiculos excutiunt, in quibus fæmilla ova deponit, mas deposita lacte fœcundat; fœturæ lapillos supervolvunt, ex quâ dein in Junio pisciculi proveniunt.

Fundulus.
Gründl. Grundl.

Thymallus.

Äsch. Affch

C A P U T I I.

D E

T R U T T A

Fluviatili.

TRutta Fluviatilis Gefneri in Aldrovando * Germanicè *Foren* Foren *Forellen* Forellen, vel *Ferhen* Ferhen generali nomine intitulatur: à colore autem carnis rubente una *Goldforellen* Goldforellen, Trutta aurata; alia ab externo colore nigriore *Schwartz-Forellen* Schwartz-forellen Trutta nigra, specifica nomina sortitur. Rascianis generaliter *па́чмарька* Pastarva dicitur (*Tab. XXVI. Fig. 1.*). Corpore est oblongo, magnitudine sæpè cubitali, pondere quinque librarum. Squamis tegitur parvis, lubricis, quæ in aliquibus ex fusco jam pallidiùs, & albiduùs, jam vivaciùs in flavum vergunt; in aliis obscure furvent, vel ex cæruleo nigricant, in omnibus totum corpus hinc indè nigris, & sanguineis, figurâ rotundis maculis guttulatim inspergitur: totus deniquè piscis circa dorsum nigricantior, circa alvum aut ventrem imum albidior. Venter imus maculis caret.

Caput breve est, subrotundum, supernè fornicatum, lateraliter aliquomodò pressum, infernè planum in obtusius acuta rostra definit. Oculi mediocres, Pupilla circello argenteo circumdatur. Nares duæ sunt. Os dum clauditur in latera oblongum, rictus ejus amplius. Dentes in maxillas ferratim infixi. Operculi branchiarum pars infima est flaccida, & constructa, ut in Lucio.

Dorsum nonnihil repandum latiusculum, subteres, attamen aliquomodò obtusè in acutum contractum. Latera paululùm pressa, lineâ à branchiis ad caudam procedente per medium divisa. Venter imus nonnihil prominens.

Cauda subteres in pinnam latam, & planam definit.

Pinnæ colorem cutis servant, numero octo; duæ ad branchias, geminæ in medio ventris, una ad ductum excretorium: binæ in dorso, una harum ex medio ejusdem alta sanguineis, & nigris maculis picta provenit; altera parva carnosâ ferè situ opposito illi ad anum; octava caudæ lata, & plana.

Tom. IV.

Qq

Trut-

* Lib. 5. cap. 12.

Trutta nigra non in omnibus Danubii locis, sed dumtaxat suæ origini vicinis reperitur: (*tab. XXVI. Fig. 2.*). Trutta aurata ex aliis fluminibus superioris Austriæ à Mercatoribus piscium illuc infertur, sicuti & Trutta nigra in Austriam nostram inferiorem: attamen, dum incautè eam pertrectantibus quandoque evadit, & in liberam aquam infilit, crescit, & augetur.

Vescitur muscis, vermiculis, pisciculis, cæterisque insectis fluviatilibus: ipsi in claustris piscinariis asservatæ jecinora animalium pro cibis exhibentur.

Caro saporis suavitate reliquis aliorum piscium, si non præcellit, certè coæqualis. Tenera, recens, gratè duriuscula, albida: in aliquibus, quæ colore cutis ex fusco in aureum vergunt coloris rosei, hæcque præponitur. Id autem intelligendum de recenter violentâ morte interemptis; si enim mortuæ aliquot horis servantur, summa illa saporis gratia deperditur.

Pinguedinem in Truttis observare mihi non contigit.

Ova magna sunt, & coloris vitellini, venter circa partum illis multum turget.

Circà festa Natalitia turmatim congregantur; scrobes caudis excavant, seque octodecim circiter in unum collocantes, inibi foeticant, supra foeturam lapides advolvunt.

Trutta.

Forellen. Forellen. Παμαγοδκα. Παταρβα.

Trutta nigra.

Speis Forellen. Speis Forellen.

C A P U T I I I.

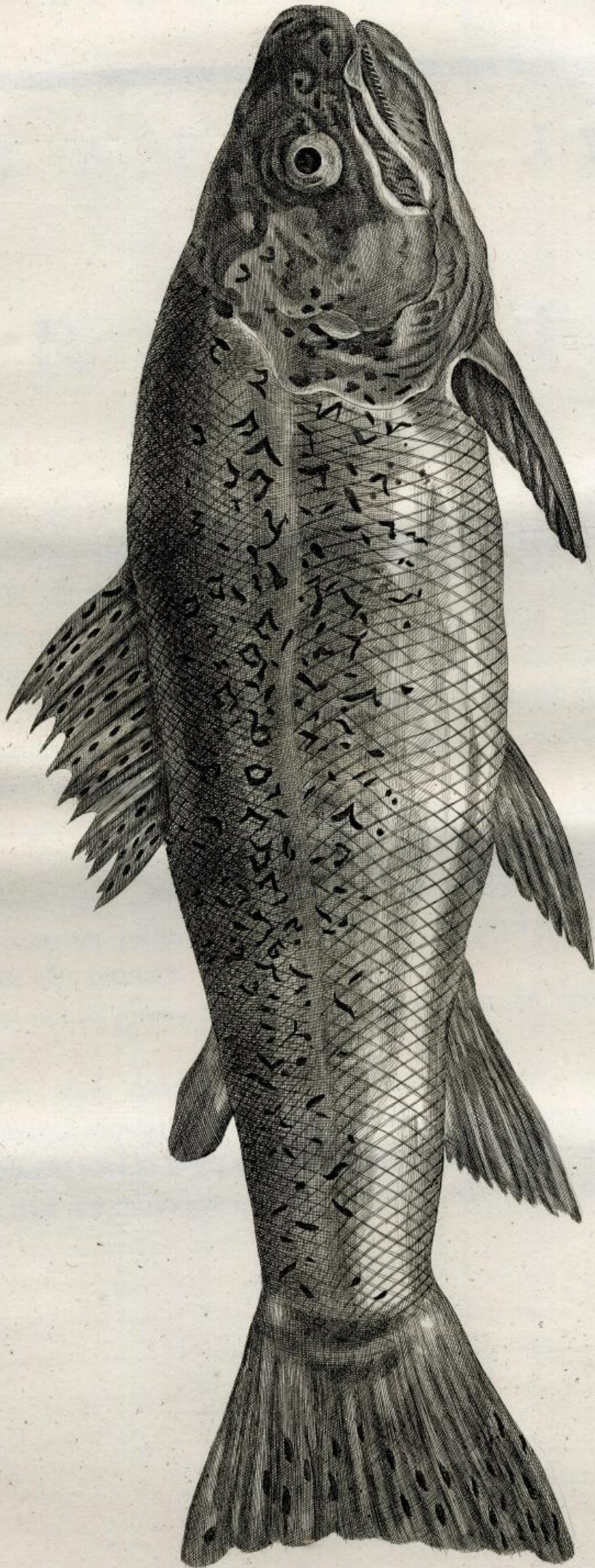
D E

S A L M O N E.

SAlmo noster Germanicè *Łax Lax* (*Tab. XXVII.*) ex lacubus superioribus Austriæ in Danubium à mercatoribus piscariis infertur, verùm Danubiales aquas ultra medium annum vix, atque ne vix quidem tolerat. Configuratur uti *Trutta* nigra, & cum ea ferè omnia tum interna, tum externa communia participat, exceptis subsequētib. Differt enim ab illâ primò colore, qui in dorso furvus, ad latera cinericius, & argenteè interludens. Secundò maculis, quæ solummodò nigræ sunt, & non servantes certam figuram. Tertiò carne, quæ etiam non salita, & incocta rubet, & cocta delicatior est ad gustum quàm *Truttæ*. Quartò, crescendi modo, siquidem viginti libras quandoque attingit, si nempè in vivariis cibe-
tur *Phoxinis*, *Cobitidibus*, atque visceribus animalium minutim concisis.

Parit circa Festa Natalis Domini.

Salmo.
Lax.
Sax.

C A P U T I V.

D E

T R U T T A

Fluviatili altera.

TRutta Fluvialis altera Aldrov. * Germanis *Huech* Huech, & plerumque *Hüechel* Huechel, in diminutivo dicitur. *Tab. XXVIII. fig. 1.* Aldrovandus loco citato eam Augustæ ein Rott, vel Rottle à colore rubicundo denominari afferit; quod nostris non convenit: siquidem nihil rubicundi (si in junioribus pinnas exceperis) participant. Exteriori formâ à Truttis antè descriptis differt, quòd maculis nigris, rotundis duntaxat depingatur, & punctis rubris careat, à Salmone, quòd eo sit teretior, totoque corpore longior, atque gracilior. Inter omnes Truttaceas species maximè excrescit; scilicet ad pondus triginta librarum.

Pinnæ in pronâ parte, & caudæ nonnisi in valdè juvenibus e. g. in illis, qui sunt duarum librarum pallidè rubent, in magnis colorem squamarum lateralium (qui cinnericius est) retinent.

Caro alba est minus grata, & multò mollior, quàm in ante descriptis Truttaceis Piscibus.

Circa Junium, dum coeunt, mas, & fæmina consociati, in fundo lapidoso, & satis duro magnâ violentiâ corpore quassando fossas excavant, in eas se recipiunt, & foeticant; ità in fossis delitescentes retibus piscatorum egregiè illudunt, cum ità se in illas accommodent, ut per dorsum earumdem necessariò degliscere debeant.

* Lib. 13.

C I A P U T A V.

D E

U M B L I S.

U Mbla minor Gefneri, prout in Willughbejo * descripta, in omnibus convenit cum eâ, quæ nostratibus nomine *Sälbling* Salbling venit. Verum ipse Author Salveling (nomen corrumpit, utpote ignarus Germanicæ linguæ) Umblam alteram Rondeletii Gefneri non rectè suspicatur, hæc etenim multum à nostrate Salbling differt, ut ex ejusdem historiâ est colligere. A diversis lacubus superioris Austriæ, ex quibus in Danubium infertur diversa specifica nomina fortitur, una enim à lacu *Aufs See* Aufs See *Aufs-Seer Sälbling* Aufs-Seer Salbling. Secunda à lacu *Mann See* Mann See *Mann-Seer Sälbling*, Mann-Seer Salbling. Tertia à lacu *Lambacher See* Lambacher See *Lambacher Sälbling* Lambacher Salbling denominatur. Corpore sunt, quàm Trutta longiore, & graciliore: omnes tres species uniformiter configurantur; attamen diversimodè colorantur.

* Lib. 4. cap. 4. §. 16

U M B L A I.

D Orsum in primâ specie ex fusco virescens; (*Tab. XXVIII. Fig. 2.*) Latera circa medium albicant; Venter ex aureo rutilat, maculæ pallidè aureæ sinè ordine hinc indè per latera disperguntur. Ultra pondus duarum librarum nunquam pertingit.

Pinnæ tot numerantur, & eodem modo figurantur, ac in Truttis; pronâ parte colorem ventris, supina dorsi servant. Omnium (exceptâ illâ caudæ) primum officulum albet: & hanc eandem esse arbitror cum Charrâ rubrâ, quam Willughbejus * in lacu Wenandermere Westmorlandiæ capi affirmat.

Caro alba, tenerior, ac delicatior quàm in Truttâ, undè illi præponitur.

* Lib. cap. cit.

Trutta Feluviatilis altera.
Huech.
Huech.

Umbla. I.
Aufseer
Aufseer Gälbling.
Salbling.

U M B L A I I.

U Mbla *Mann-Seer Salbling* Mann-Seer Salbling dicta (*Tab. XXIX. fig. 1.*) ante descriptâ in omnibus pallidior est, & maculis pallidè aureis caret. Maximè ex omnibus scilicet ad pondus sex librarum excrescit.

U M B L A I I I.

U Mbla *Lambacher Salbling* Lambacher Salbling (*Tab. XXIX. fig. 2.*) omnium pallidissima est, Dorsum albidè furvet; latera colore sunt politi ferri; venter parum quid rubri participat; in multis totaliter albet. Maculae albæ hinc indè per latera sparguntur, minimè omnium scilicet ad pondus duarum unciarum tantum excrescit.

Umb læ omnes fundum semper petunt; amant limpidas, puras, scaturientes, & quietas aquas.

Vescuntur pisculis: in Danubio claustris piscariis fervatæ jecinoribus bubulis minutim concisis sustentantur.

Caro ultimæ cocta rubet, & plurimi præ reliquis aestimatur.

Ova ut in Truttâ conformantur.

Pariunt Mense Decembri.

Umbra II.
Salbling. Salbling.

Umbra III.

Lambacher Salbling.
Lambacher Salbling.

TRACTATUS VI. CRUSTACEA ET TESTACEA.

Benevolo Lectori monitum

De Crustaceis, ac Testaceis, ut generalis divisionis nostræ methodum servaremus, opus fuisset alibi agere; videlicet de Crustaceis inter Fluviatiles, de Testaceis inter Palustres, verum quia recensita haud propriè pisces videntur, neque eorundem more vivunt, idcirco piscium propriè talium ordinem turbare nolentes, ea unico tractatu comprehendentes huc transferre consultius judicavimus.

CRUSTACEA | TESTACEA

sunt omnia exanguia.

sunt
 exanguia sanguinea.

SECTIO I. CRUSTACEA.

CAPUT UNICUM

DE ASTACIS.

Astacus Rondeletii apud Aldrov. passim apud Medicos Latine Cancer apud Germanos generali nomine *Krepfen* Krepfen Rascianos *Защили гакб* Zarni Rak dicitur. Duæ tamen eorum apud nos inveniuntur species, quarum
 Tom. IV. una
 Vv

una ~~Schwartz-Kreps~~ Schwartz-Kreps à cute nigriore , & altera ~~Schwab-Kreps~~ Schwab Kreps (nescio undè) denominationem fortiuntur. Magnitudinem à figuris demonstratam parùm excedere solent.

A S T A C U S I.

Aldrovandus ex Rondeletio Astacum sic describit. Astacus est corpore rotundo terete (*crustâ obscure furvâ ad caput habente commissuram retrorsum sinuatam* & hic ~~Schwartz Kreps~~ Schwartz Kreps, seu cancer niger est (Tab. XXX. Fig. 1.). Capite in cornu latiusculum, breve, & in acutum deficiente, sub quo latent oculi. Capiti præposita sunt cornua quatuor, duo breviora, alia longiora, articulata, & flexibilia, in tenuitatem pili definentia. Utrunque chela unica est aspera, denticulata, articulis quaternis connexa. Pedes utrinque quaterni, bini chelis propiores bifidi sunt, & hirsuti, bini posteriores in calcar definunt. Posterior corporis pars, quæ collum appellatur, sex tabellis constat; Cauda pinnulis quinque, media scuti formam refert, & articulata est; utrinque duæ communi articulo, postremæ proprio colligantur. Os dentibus munitum, ut in Locusta. Carnis aliquid in ore, & in linguâ. Sub cauda appendices sunt, in quibus ova reponuntur. Bini lapilli albicantes, globi dimidiati figuram referentes in nonnullorum Astacorum capitibus, præsertim fæminis reperiuntur; hos Medici vocant oculos Cancrorum Germani ~~Kreps augen~~ quasi formam oculi habeant.

In fluentis quietioribus, & recentioribus, magisque puris aquis, in cavernis, inter arborum radices, & sub lapidibus delitescere solent.

Carnes sectantur, nam ad injecta cadavera abundè confluunt, & non secedunt, nisi quidquid carnis sit arroserint; ad ranas excoriatas (quæ pro eis capiendis in aquas imponuntur) se appendere solent.

Verno tempore prodeuntes communiter crustam exuunt. Et si Aldrov. supra citatus Astacos omni mense se exuere tradat.

Præter chelas, & caudam, nihil est quod commedatur.

Caro suavis, & salubris est, mollior, quæ in chelis, durior quæ in collis, seu caudis.

A S T A C U S I I.

Astacus Germanis Schwab Kreps Schwab Kreps dictus (*Tab. XXX. Fig. 2.*) ab altero differt crustâ multò molliori, & pallidiori, quæ plures commissuras recipit; duæ enim circa caput sunt, & inter se dissidentes, hæ semicirculariter retroflectuntur: duæ utrinque secundum longum, quæ eodem modo sursum ad dorsum curvantur.

Is circa ripas limosas in aquis segnioribus, magisque impuris degere solet. Undè priore est ingrator, & infalubrior.

Astacus I.

Schwarzen Krepfen. Schwarzen Krepfen.
Zagħñ qakò. Zarny Rak

Astacus II.

Schwar Krepfz.

Krepfz.

SECTIO II.

TESTACEA EX ANGUIA.

CAPUT I.

DE

COCHLEIS

FLUVIATILIBUS.

COchleæ nostræ Danubiales Germanicè *Wasser-Sneckhen* Waffer-Sneckhen dictæ, ut ex figuris adjectis (*Tab. XXXI. Fig. 1. 2. 3. 4. 6.*) videre est, omnes sunt testâ lævi, subtili, tenui, & albicante, quæ in aliquibus pressa, in aliis oblonga, & hæc qua turbinata, vel recta, vel curvata est.

Omnes inedules sunt, ob id nulla earum cura habetur; undè, & circa ipsas nihil acuratus indagabile se obtulit, & ad earum agnitionem nonnisi effigies testarum adjicere licuit.

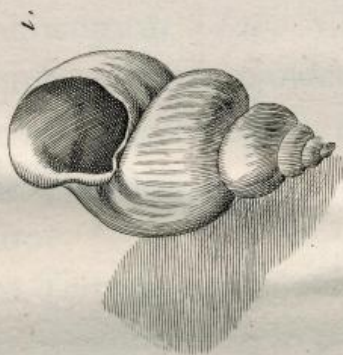
CAPUT II.

DE

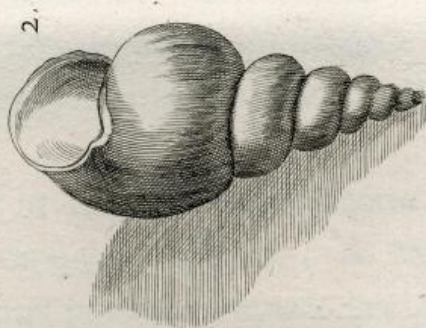
CONCHIS.

Conchæ germanicè *Muschelerle* Muscherle, quæ in Danubio, omnes longæ sunt, & binis simillimis testis per gynglimum articulatis compositæ, harum externa superficies scabra, albo, fuscoque colore varia est; interior lævis candicat, & splendet. Animante suo prægnans: Inedulis est, & ad nihil adhibetur, nisi quandoque à pictoribus ad continendum colores.

Cochlea turbine recto.

Cochlea turbinata recta.

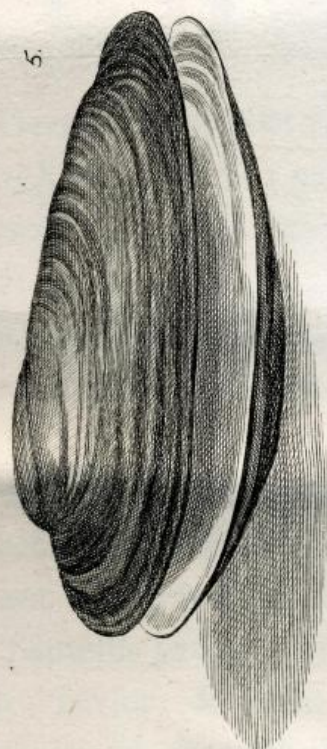
Cochlea pressa major.

Cochlea alia turbine curvato.

Concha.

Cochlea pressa parva.

S E C T I O I I I .

T E S T A C E A S A N G U I N E A .

C A P U T I .

D E

T E S T U D I N E .

Testudo à tegmine testaceo Latinis, Græcis χέλις, Germanis Schildt-Krott. Schildt-Krott, à tegmine Scutiformi, Rascianis ЖЕΛΚΑ. Schelka generali nomine nuncupatur (*Tab. XXXII. fig. 1.*); à diversitate autem locorum natalium, in quibus diversæ ejusdem species degunt, diversa nomina obtinet: quæ enim per terram circumvagatur terrestris; quæ in paludibus, cœno, & luto, lutaria; demùm quæ in mari, marina dicitur. De quâ autem nunc nobis sermo, lutaria est Aldrov. *.

Est autem Testudo lutaria animal aspectu terrificum, sonum acutum instar serpentis edens, tegmine testaceo præditum: hujus verò tegminis duæ sunt testæ, sub quibus caput, pedes, caudam pro lubitu recondit, & exerit: harum superior colore furva est, figuræ ovalis, & concavæ instar scuti; in fæmellis lævior, in masculis plurimis fulcis scabrior: inferior in fæmellis flavescit, lævior, & plana est; in masculis furvet, modicè sinuata, & scabrior existit; utraque pluribus tabulis per symphysim commissis componitur. Testudo maxima testam superiorem sortitur longam ad unam circiter spithamam: hæc adeò dura, ut à rotis plaustris (si non extra modum sit onustum) nequaquam conteratur. Cutis (qua caput, pedes, & cauda tegitur) rugosa, furva, & maculis flavis, pluribus in fæmellâ, paucioribus in masculis variegata est.

Caput, & collum ferè ut in anguibus conformatur. Caput intra cervicis cutem laxam, tanquam intra capucium retrahit, & exerit. In ore dentium loco unicum os continuum habetur; proterea Testudo (ait Aldrov. †) vocari posset μονόδους, nempe unicum dentem habens.

Tom. IV.

Z z

Pe-

* De quadrup. digit. oviparis lib. 2. cap. 3.

† De quadrup. digit. ovip. lib. 2. cap. 1.

Pedes quatuor lati, ex quorum singulo quinque ungues acuminati, & adunci prominent.

Cauda rotunda, ut in mure conformata à basi crassiori sensim versùs extremum gracilescit.

Gaudet potissimùm palustribus, & cœnosis locis.

Alitur cæno, & herbis, in cellis subterraneis (in quibus ad vendendum afferuntur) à quibusdam avena feminatur, quâ primitus erumpente, & adhuc tenerâ vescuntur.

Carnes earum commendantur in epulorum lautitiis, & quia sanguineo-frigidæ sunt etiam diebus jejunii conceduntur.

Testudines ova pariunt gallinarum ovis similia, sed longè minora, & oblongiora, albo putamine, albumine, & vitello prædita, formâ & magnitudine, sicuti (*Tab. XXXIII.*) est litera A. Solent autem vere novo sibi fossulas excavare, sicuti B. & in ipsis collocare ova, sicuti est, C. C. hâc tamen cum observatione, ut solem semper sibi propitium ac desuper radiantem habeant. Exin magnâ hilaritate, Testudo partum circuire solet, ac postmodum terrâ tegere, ut D. & usque in proximum futurum ver, videlicet, circa finem Martii, vel initium Aprilis, ova ibidem delitefcunt, nisi quidem Vulpibus in prædam cedant. Foetus, qui ibi postea è corticè erumpit, sicuti E. solet illâ esse magnitudine, uti apparet literâ F.

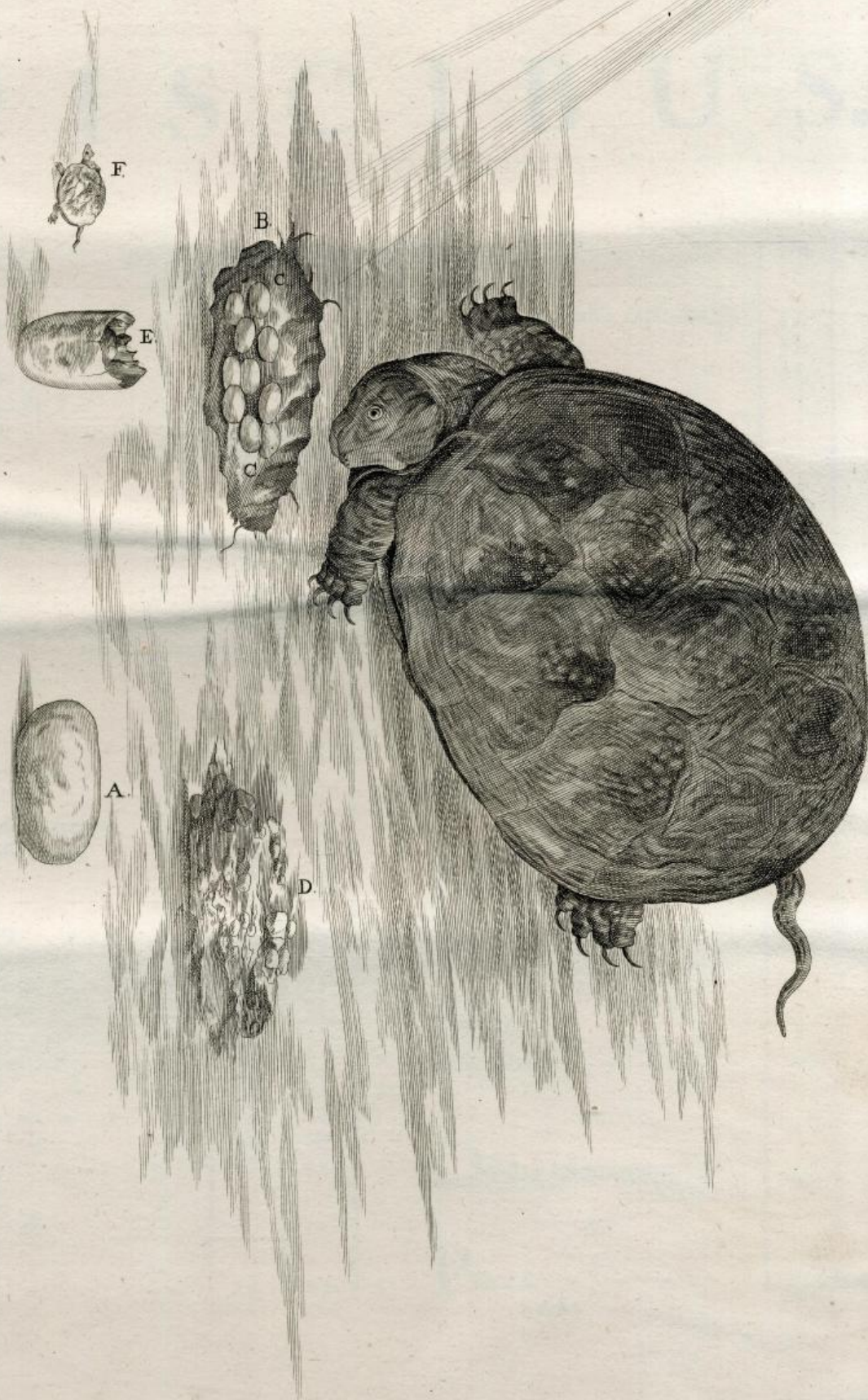
FINIS TOMI IV.

Testudo lutaria.
 Schild=Krott. Schild=Krott.

Желка Schelcka.

I N D E X

T O M I I V.

D E

P I S C I B U S.

A.	Pag.	Tab.	Fig.	G.	Pag.	Tab.	Fig.
A lburnus Aufonii - - -	42.	13.	3.	G obio fluviatilis capitatus --	73.	24.	2.
Anguilla - - - -	4.	1.	3.	Gobius. - - - -	23.	9.	2.
Asper Pisciculus I. - - -	27.	9.	3.	Gobius caninus. - - -	43.	13.	2.
Asper Pisciculus II. - - -	28.	9.	4.				
Astacus I. - - - -	86.	30.	1.	H.			
Astacus II. - - - -	87.	30.	2.				
				H uso I. - - - -	31.	10.	1.
B .				Huso II. seu Antaceus glaber. --	34.	10.	2.
B arbus. - - - -	18.	7.	1.	Huso III. Sturio I. - - -	35.	11.	1.
Brama I. Mas. - - - -	49.	16.		Huso IV. Sturio II. - - -	35.	11.	2.
Brama II. Femina. - - -	51.	17.		Huso V., Antaceus stellatus. -	37.	12.	1.
				Huso VI., Antaceus rostratus.	37.	12.	2.
C .				L.			
C apito. - - - -	15.	6.		L ampetra fluviatilis. - -	2.	1.	1.
Capito Anadromus. - - -	17.	6.		Lucius perca. - - - -	69.	22.	2.
Capito fluviatilis. - - -	15.	4.	2.	Lucius. - - - -	63.	22.	1.
Capito fluviatilis caeruleus. - -	53.	18.	1.				
Capito fluviatilis rapax. - -	20.	7.	2.	M.			
Carassius. - - - -	45.	14.		M ustela. - - - -	71.	24.	1.
Cobitis. - - - -	24.	9.	1.	Mustela fossilis. - - -	39.	13.	1.
Cobitis aculeata. - - -	3.	1.	2.				
Cochlea pressa major. - -	89.	31.	3.	N.			
Cochlea pressa parva. - -	89.	31.	6.				
Cochlea turbinata recta. - -	89.	31.	2.	N asus mas. - - - -	9.	3.	1.
Cochlea turbine curvato. - -	89.	31.	4.	Nasus femina. - - - -	10.	3.	2.
Cochlea turbine recto. - -	89.	31.	1.				
Concha. - - - -	89.	31.	5.	O.			
Cyprinus I. - - - -	57.	19.		O rphus Germanorum. - -	13.	5.	
Cyprinus II. - - - -	59.	20.					
Cyprinus III. - - - -	61.	21.		P.			
F .				P erca I. - - - -	65.	23.	1.
F undulus. - - - -	74.	25.	1.	Aaa			Per-
Tom. IV.							

I N D E X.

	Pag.	Tab.	Fig.		Pag.	Tab.	Fig.
Perca II. - - - - -	67.	23.	2.	T			
Perca III. - - - - -	68.	23.	3.				
Phoxynus I. - - - - -	54.	18.	2.				
Phoxynus II. - - - - -	55.	18.	3.				
R.							
R ubellus. - - - - -	41.	13.	4.				
S.							
S almo. - - - - -	79.	27.					
Sarachi congener. - - - - -	21.	8.					
Silurus. - - - - -	7.	2.					
				T			
				Estudo Lutaria. - - - - -	91.	32.	1.
				Testudo Lutaria cum ovis. - - - - -	91.	33.	
				Thymallus. - - - - -	75.	25.	2.
				Tinca. - - - - -	47.	15.	
				Trutta. - - - - -	77.	26.	1.
				Trutta fluviatilis altera. - - - - -	81.	28.	1.
				Trutta nigra. - - - - -	78.	26.	2.
				U			
				Umbla I. - - - - -	82.	28.	2.
				Umbla II. - - - - -	83.	29.	1.
				Umbla III. - - - - -	83.	29.	2.

I N D E X

T A B U L A R U M

A D U S U M B I B L I O P E G O R U M.

Post folium C	ponatur Tabula		Post folium C c	ponatur Tabula	
- - - D		1	- - - Ee		17
- - - E		2	- - - Ff		18
- - - F		3	- - - Gg		19
- - - G		4	- - - Hh		20
- - - H		5	- - - Ii		21
- - - K		6	- - - Ll		22
- - - L		7	- - - Nn		23
- - - P		8	- - - Pp		24
- - - R		9	- - - Qq		25
- - - S		10	- - - Rr		26
- - - T		11	- - - Ss		27
- - - Y		12	- - - Tt		28
- - - Z		13	- - - Xx		29
- - - Aa		14	- - - Yy		30
- - - Bb		15	- - - Zz		31
		16			32 33.